

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2005.
siječanj-lipanj 2005.**

**BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC
Ignjacije DODIK
Hajrudin HAJDAREVIĆ
Sadudin KRATOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
Milka MITROVIĆ
Zdenko ETEROVIĆ
Milan PAVLIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Nino HASANOVIĆ, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2004.
siječanj-lipanj 2004.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- Sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1.

Nužna odbrana

Član 26. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

I PORED OKOLNOSTI ŠTO JE OŠTEĆENI U VIŠE NAVRATA NAJAVLJIVAO OPTUŽENOM, DA ĆE NAKON SKIDANJA FIKSATORA SA SVOJE NOGE IZVRŠITI NAPAD NA NJEGA I TOM PRILIKOM UPOTRIJEBITI PIŠTOLJ, KAO I OKOLNOSTI DA JE TAKVE PRIJETNJE OPTUŽENI PRIJAVIO POLICIJI KOJA NIJE NIŠTA PREDUZELA, OPTUŽENI NIJE IMAO PRAVO DA TAKAV BUDUĆI NAPAD SPRIJEČI NA NAČIN ŠTO JE IZ PIŠTOLJA PUCAO U OŠTEĆENOG I LIŠIO GA ŽIVOTA KADA OVAJ NIJE PREDUZIMAO NAPADAČKE RADNJE. OVO ZBOG TOGA JER U KRIVIČNOPRAVNOM SMISLU NIJE POSTOJAO ISTODOBNI (ILI DIREKTNO PRIJETEĆI) NAPAD OŠTEĆENOG NA OPTUŽENOG, KOJI BI NAPAD PREDSTAVLJAO JEDAN OD UVJETA POSTOJANJA NUŽNE ODBRANE (ILI NJENOG PREKORAČENJA), ŠTO DALJE ZNAČI DA NIJE DOZVOLJENA ODBRANA PROTIV BUDUĆEG NAPADA (TZV. ANTICIPIRANA NUŽNA ODBRANA).

Iz obrazloženja:

U žalbi optuženi A. I. iznosi brojne prigovore kojima ukazuje, da je neprijateljsko ponašanje oštećenog M.N. prema njemu i njegovoj porodici trajalo duže vremena. Pri tome je naveo kao i u svojoj odbrani, da je zbog takvog ponašanja oštećenog M.N. strahovao za sebe i članove svoje porodice, s obzirom da ih je ovaj vrijeđao i u više navrata prijetio da će upotrijebiti pištolj, te da je on sve ovo shvatao vrlo ozbiljno. Ovo zbog toga, jer je prema njegovim tvrdnjama oštećeni M.N. i prije ovog događaja imao nekih sukoba u drugim ugostiteljskim objektima, gdje je bilo pucanja iz pištolja. S tim u vezi je posebno naglasio, da se zbog takvog ponašanja oštećenoga M.N. obraćao policiji ali da nije ništa preduzimano i da mu je zbog toga samo preostalo da postupi na način opisan u izreci pobijane presude.

Imajući sve naprijed izloženo u vidu, očigledno je da optuženi A.I. smatra, da je on u ovom slučaju pogotovo zbog pasivnosti policije imao pravo da se brani od budućeg ozbiljnog napada oštećenog M.N., koji je to u više navrata najavljuje i prijetio da će tom prilikom upotrijebiti pištolj.

Ocjenjujući takve žalbene prigovore, ovaj sud prije svega ukazuje, da u situaciji kada je optuženi A.I. pucao iz pištolja u oštećenog M.N. nije postojao istodobni (ili direktno predstojeći) protipravni napad. Kako je to jedan od uvjeta za izvođenje pravnog zaključka o postojanju nužne odbrane (ili njenog prekoračenja) onda je jasno, da takvo postupanje nije bilo dozvoljeno. Istina, optuženi A.I. svoje postupanje u ovom slučaju pravda kao da je bilo nužno potrebno zbog očekivanog budućeg napada oštećenoga M.N. Međutim, pošto prema naprijed navedenom nije postojao istodobni (ili direktno predstojeći napad), onda nema dvojbe da u konkretnoj situaciji nije bila dopuštena odbrana optuženog A.I. protiv budućeg napada (tzv. anticipirana nužna odbrana). Radi toga nije povrijeđen krivični zakon kada nižestepeni sud u pobijanoj presudi nije prihvatio, da u krivičnopravnom smislu postupanje optuženoga A.I. predstavlja nužnu odbranu, pa se dosljedno tome svi njegovi žalbeni prigovori u tom pogledu ukazuju kao neosnovani.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj KŽ-526/04 od 01.09.2005.g.)

2.

Učestvovanje u tuči

Član 174. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

PRVOSTEPENI SUD JE IZVEO PRAVILNE ZAKLJUČKE, DA SU OPTUŽENI D.I. I S.A. UČESNICI TUČE U KOJOJ JE JEDNA OSOBA LIŠENA ŽIVOTA, BEZ OBZIRA ŠTO SU ONI POBJEGLI SA MJESTA DOGAĐAJA NEPOSREDNO PRIJE NEGO ŠTO JE OPTUŽENI A.I. PUCAO IZ PIŠTOLJA U OŠTEĆENOGA. OVO ZBOG TOGA, ŠTO U OVOM SLUČAJU OČIGLEDNO POSTOJI PROSTORNO-VREMENSKA POVEZANOST I U KRIVIČNOPRAVNOM SMISLU FORMA JEDINSTVENOG DOGAĐAJA, S OBZIROM DA SU OPTUŽENI D.I. I S.A. SVOJIM PONAŠANJEM DOPRINIJELE NASTANKU TUČE, ZATIM SVOJIM PROTIVPRAVNIM RADNJAMA BITNO UTJECALI NA RAZMAHIVANJE TUČE I PONAŠANJE OPTUŽENOGA A. I., KOJI JE NEPOSREDNO NAKON NJIHOVOG BJEGSTVA PUCAO IZ PIŠTOLJA U OŠTEĆENOGA I TAKO GA LIŠIO ŽIVOTA.

Iz obrazloženja:

Tužiteljica u svojoj žalbi zastupa tezu da se u ovoj krivičnoj stvari radilo o dva odvojena događaja i to prvom kada je došlo do tuče optuženih D.I., S.A. i A.I., te drugog kada je optuženi A.I., neposredno nakon što su sa mjesta događaja pobjegli optuženi D.I. i S.A., pucao iz pištolja u oštećenog M. N..

Takve prigovore u svojim žalbama je iznio i optuženi S.A., koji takođe tvrdi da se radilo o dva odvojena događaja. S tim u vezi, ovaj sud smatra, da su svi navedeni žalbeni prigovori u funkciji isticanja, da je oštećeni M.N. lišen života tek nakon što su optuženi D.I. i S.A. pobjegli iz kafane, pa da dosljedno tome ne mogu odgovarati za krivično djelo za koje su pobijanom presudom oglašeni krivim. Pošto prema tome, sve ove žalbe u ovom pogledu imaju ista činjenična i pravna tvrđenja koja su od koristi za optužene D.I. i S.A., onda je jasno da je i žalba tužiteljice u tom dijelu izjavljena u njihovu korist.

Međutim, po nalaženju ovog suda, prema onome kako je prikazan u izreci pobijane presude, inkrimisani događaj predstavlja jedinstvenu cjelinu sa gledišta veza koje postoje između ponašanja optuženih D.I., S.A. i A.I. Između tih ponašanja postoji prostorno – vremenska povezanost, što je dovoljno da uspostavi formu jedinstvenog događaja. Na ispravnost takve ocjene i njenih daljnjih konzekvenci, pokazuje i činjenica da je ono što je prema izreci pobijane presude uradio optuženi A.I. bilo uslovljeno (u subjektivnom i objektivnom smislu) ponašanjima optuženih D.I. i S.A., kao i oštećenoga M.N. Radi toga se radnje i krivična odgovornost optuženih D.I. i S.A. koji su napustili tuču neposredno prije nego što je optuženi A.I. pucao iz pištolja u oštećenog M.N., moraju procjenjivati sa tog aspekta i na način kako je to pravilno uradio nižestepeni sud u pobijanoj presudi. Takva ocjena se u suštini svodi na vrednovanje karaktera i značaja radnje koje su preduzeli optuženi D.I. i S.A. za vrijeme svog učestvovanja u tuči, koje su (odnosi se na njihove radnje) bitno utjecale na njeno razmahivanje i u interakciji sa ponašanjem oštećenog M.N. značajno doprinijele stvaranju vrlo opasne protivpravne situacije. Radi toga, po shvatanju ovog suda, okolnosti da su optuženi D.I. i S.A. pobjegli sa mjesta događaja neposredno prije nego što je optuženi A. I., pucao iz pištolja u oštećenoga M.N., nemaju onaj pravni značaj koji im se pridaje u žalbama tužiteljice i optuženoga S.A.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-526/04 od 01.09.2005.g.)

3.

Prijevара u službi

Član 385. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

PRVOSTEPENI SUD JE POGREŠNO OCIJENIO DA JE OPTUŽENI VRŠEĆI ISPRAVKE U TOVARNIM LISTOVIMA U SVRHU NAPLATE ISTIH, PORED RADNJI KOJE JE KVALIFIKOVAO KAO KRIVIČNO DJELO PRIJEVARE U SLUŽBI IZ ČLANA 385. STAV 1. KZ FBIH, POČINIO I KRIVIČNO DJELO KRIVOTVORENJA SLUŽBENE ISPRAVE IZ ČLANA 389. STAV 1. ISTOG ZAKONA, JER SLUŽBENA ILI ODGOVORNA OSOBA KOJA KRIVOTVORI ISPRAVU, A ZATIM JE UPOTREBI SA CILJEM PRIBAVLJANJA

PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI I TIME DOVEDE U ZABLUDU OVLAŠTENU OSOBU DA MU ISPLATI IZNOS NA KOJI GLASI KRIVOTVORENA SLUŽBENA ISPRAVA, KAO ŠTO JE OPTUŽENI POSTUPIO, UČINIO JE SAMO KRIVIČNO DJELO PRIJEVARE U SLUŽBI A NE I KRIVIČNO DJELO KRIVOTVORENJA SLUŽBENE ISPRAVE. OVO ZBOG TOGA JER SU RADNJE KRIVOTVORENJA SLUŽBENE ISPRAVE PO ZAKONSKOM OPISU IZ ČLANA 389. STAV 1. KZ FBiH OBUHVAĆENE I ČINE DIO RADNJE KRIVIČNOG DJELA PRIJEVARE U SLUŽBI IZ ČLANA 385. STAV 1. TOG ZAKONA, BEZ KOJIH SE ONO NE BI MOGLO UČINITI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-312/04 od 08.11.2004.g.)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

4.

Pritvor

Član 146. stav 1. tačka d. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

ZA OCJENU POSTOJANJA OBJEKTIVNOG UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH, NISU OD ZNAČAJA OKOLNOSTI DA JE U SKLADU SA SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE OPTUŽENOM IZREČENA KAZNA ZATVORA OD DVIJE GODINE I SEDAM MJESECI. OVO ZBOG TOGA, JER ZAKONSKO ODREĐENJE U TOM POGLEDU DA SE MORA RADITI O KRIVIČNOM DJELU ZA KOJE SE MOŽE IZREĆI KAZNA ZATVORA OD DESET GODINA ILI TEŽA KAZNA PREDSTAVLJA OBJEKTIVNU I NEPROMJENJIVU KATEGORIJU, ŠTO ZNAČI DA NJENO POSTOJANJE I NAKON IZRICANJA PRESUDE ZAVISI SAMO OD KAZNE KOJA JE PROPISANA ZA KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE VODI KRIVIČNI POSTUPAK, A NE OD NAVEDENE KAZNE ZATVORA NA KOJU JE OPTUŽENI OSUĐEN.

Iz obrazloženja:

Sa krivično pravnog aspekta neprihvatljiv je stav žalbe da na osnovu sporazuma o krivnji izrečene kazne optuženima od po 2 godine i 7 mjeseci anuliraju visinu kazne kao jedan od kriterija za produženje pritvora propisanog u odredbi člana 146. stav 1. tač. d) ZKP FBiH. Navedeni kriterij za produženje pritvora koje produženje može trajati do pravosnažnosti presude isključivo je vezan za mogućnost izricanja visine kazne zatvora propisane u citiranom članu

– od 10 godina ili teža kazna – a ne za visinu izrečene kazne zbog počinjenih krivičnih djela. Ovaj kriterij – propisana visina kazne – predstavlja objektivnu kategoriju za produženje pritvora počiniocima najtežih krivičnih djela u cilju blagovremenog sprječavanja njihove daljnje inkriminisane djelatnosti. Suprotno tome, visina izrečene kazne predstavlja subjektivnu kategoriju u okviru individualizacije kazne u odnosu na ličnost svakog pojedinog počinioca krivičnih djela, pa i najtežih tih djela. Zbog toga visina propisane kazne i visina izrečene kazne potpuno su različite krivično pravne kategorije i na relaciji primjena tih kategorija ne postoji nikakva mogućnost njihovog međusobnog isključivanja – anuliranja, kako se to u žalbi optuženih ističe. Takođe su neosnovani navodi žalbe da poslije izricanja kazne optuženima za krivična djela koja su izvršena prije 5 mjeseci nisu ispunjeni ni drugi kumulativno propisani uslovi za produženje pritvora u vidu uznemirenja građana odnosno ugrožavanja njihove sigurnosti i imovine. Pri tom je potrebno posebno ukazati da za produženje pritvora ostali kriteriji iz člana 146. stav 1. tač. d) ZKP FBiH nisu vezani za vrijeme izvršenja krivičnih djela već za način izvršenja krivičnih djela proisteklih iz tog izvršenja, usljed čega je i došlo do uznemirenja građana zbog ugroženosti njihove sigurnosti i njihove imovine. U tom pravcu prvostepeni sud je u pobijanom rješenju (strana 3. i 4.) naveo jasne i konkretne razloge na osnovu kojih je i po ocjeni ovog suda, izveo pravilan zaključak o neophodnosti daljnjeg zadržavanja optuženih u pritvoru u skladu tač. d) stav 1. člana 146. ZKP FBiH.

Zbog svega iznijetog žalbe optuženih od strane ovog suda ocijenjene su neosnovanima te kao takve i odbijene na osnovu člana 337. stav 3. ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-403/05 od 10.08.2005.g.)

5.

Prestanak razloga za pritvor

Član 145. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NA OSNOVU ČLANA 145. STAV 3. ZKP FBiH OBAVEZA JE SUDA DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI ILI NA PRIJEDLOG STRANAKA I BRANITELJA, ZBOG PROMJENE SITUACIJE ODNOSNO PRESTANKA RAZLOGA ZA PRITVOR DONESE RJEŠENJE O NJEGOVOM UKIDANJU. RADI TOGA, PREMA OSUMNJIČENOM KOME JE PRODUŽEN PRITVOR U SMISLU ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C. ZKP FBiH ZBOG POSTOJANJA NAROČITIH OKOLNOSTI KOJE OPRAVDAVAJU BOJAZAN DA ĆE PONOVI KRIVIČNO DJELO, NIJE MOGUĆE UKINUTI PRITVOR ZBOG TOGA ŠTO JE ODREĐENO

PSIHIJATRIJSKO VJEŠTAČENJE OSUMNJIČENOG U MEDICINSKOJ USTANOVI. OVO ZBOG TOGA, JER JE POSTOJANJE NAVEDENIH RAZLOGA ZA PRITVOR NEOVISNO OD POSTOJANJA RAZLOGA ZA PSIHIJATRIJSKO VJEŠTAČENJE U MEDICINSKOJ USTANOVI, PA DOSLJEDNO TOME PROIZILAZI DA NISU PRESTALI RAZLOZI ZBOG KOJIH JE PREMA OSUMNJIČENOM PRITVOR PRODUŽEN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-204/05 od 21.04.2005.g.)

6.

Nedopuštenost dijela žalbe optuženog

Član 327. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

OPTUŽENI NEMA OPRAVDANOG PRAVNOG INTERESA DA MU SE UZ KAZNU ZATVORA IZREKNE I MJERA SIGURNOSTI OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LIJEČENJA IZ ČLANA 74. KZ FBIH. OVO ZBOG TOGA, JER IZRICANJE BILO KOJE KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE, PA I NAVEDENE MJERE SIGURNOSTI PREDSTAVLJA PRIMJENU PRAVNE PRINUDE NA OPTUŽENOG. RADI TOGA, KADA OPTUŽENI KAO U KONKRETNOM SLUČAJU U ŽALBI IZMEĐU OSTALOG PRIGOVARA DA MU JE PRVOSTEPENI SUD TREBAO IZREĆI OVU MJERU SIGURNOSTI, JER DA SU ZA TO BILI ISPUNJENI PROPISANI UVJETI, ONDA ŽALBA U TOM DIJELU NIJE IZJAVLJENA U NJEGOVU KORIST, VEĆ NAPROTIV NA NJEGOVU ŠTETU, PA JE U TOM DIJELU NEDOPUŠTENA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-281/05 od 22.06.2005.g.)

7.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka Član 312. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

i

Povreda prava na odbranu

Član 6. stav 3. tačka D. Evropske konvencije o ljudskim pravima

PRVOSTEPENI SUD JE POGRIJEŠIO, KADA JE NA GLAVNOM PRETRESU SAMO PROČITAO PISMENE NALAZE I MIŠLJENJA VJEŠTAKA NEUROPSIHIJATRA, S OBZIROM DA JE, KAKO TO PRAVILNO NAVODI BRANITELJICA OPTUŽENOG U ŽALBI, BILO

POTREBNO ISPITATI TE VJEŠTAKE NA GLAVNOM PRETRESU. OVO ZBOG TOGA, JER JE U ODREDBI ČLANA 285. STAV 6. ZKP PROPISANO DA ĆE PISMENI NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA BITI PRIHVAĆEN KAO DOKAZNI MATERIJAL SAMO UKOLIKO JE VJEŠTAK SVJEDOČIO NA GLAVNOM PRETRESU. POŠTO VJEŠTACI NISU SVJEDOČILI U SMISLU NAVEDENE ZAKONSKE ODREDBE, ONDA JE TIME POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG IZ ČLANA 6. STAV 3. TAČKA D. EVROPSKE KONVENCIJE O LJUDSKIM PRAVIMA I UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D. ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-136/05 od 10.03.2005. g.)

8.

Nedolazak braniteljice na glavni pretres Članak 263. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO SU PREMA KONSTATACIJAMA NA ZAPISNIKU RAZLOZI ZA ODLAGANJE GLAVNOG PRETRESA BILI ZAUZETOST SUDSKE SALE KOJA JE TEHIČKI OPREMLJENA ZA ZVUČNO SNIMANJE I NEPOSTOJANJA TAKVE OPREME U OSTALIM SLOBODNIM SUDSKIM SALAMA, ONDA PRVOSTUPANJSKI SUD NIJE MOGAO BRANITELJICI OPTUŽENOG RJEŠENJEM IZREĆI NOVČANU KAZNU 300 KM ZBOG NJEZINOG IZOSTANKA SA GLAVNOG PRETRESA, BEZ OBZIRA ŠTO JE UREDNO POZVANA I SVOJ IZOSTANAK NIJE OPRAVDALA, JER TO NIJE OBJEKTIVNI UVJET ZBOG KOJEG JE GLAVNI PRETRES ODLOŽEN.

Iz obrazloženja:

Kantonalni sud u Sarajevu, rješenjem broj K-106/04 od 5.4.2005. godine izrekao je novčanu kaznu u iznosu od 300 KM braniteljici optuženog K.D., advokatu B.E. iz Sarajeva, zbog neopravdanog izostanka sa glavnog pretresa zakazanog za dan 10.3.2005. godine.

Protiv tog rješenja žalbu je podnijela B.E. advokat iz Sarajeva, prema sadržaju žalbe zbog nepostojanja stvarnoga i zakonskog osnova za njezino kažnjavanje, posebno navodeći da do odlaganja pretresa nije došlo zbog nje već zbog zauzetosti sudnice, s prijedlogom da se pobijano rješenje preinači tako što bi ona bila oslobođena plaćanja novčane kazne ili da se isto ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Nakon što je ispitao pobijano rješenje u granicama podnesene žalbe, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Žalba B.E. advokata iz Sarajeva je osnovana.

Prema izreci i obrazloženju pobijanog rješenja, prvostepeni sud je braniteljici optuženog K.D. izrekao novčanu kaznu u iznosu od 300 KM zbog neopravdanog izostanka sa glavnog pretresa koji se trebao održati 10.3.2005. godine, kao i zbog toga što taj izostanak nije opravdala iako je to od nje traženo. Odlučujući o opravdanosti kažnjavanja braniteljice optuženog, treba istaknuti da se prema odredbi člana 263. stav 1. ZKP FBiH branitelj koji je uredno pozvan a ne dođe na glavni pretres te uz to ne opravda razloge svog nedolaska a glavni pretres bude odložen, može kazniti novčanom kaznom. Prema zapisniku o glavnom pretresu od 10.3.2005. godine, prvostepeni sud je taj glavni pretres odgodio za 17.3.2005. godine zbog zauzetosti sudske sale koju je taj dan uprava suda dala na korištenje Advokatskoj komori te da se glavni pretres toga dana nije mogao održati pošto ostale sale nisu tehnički opremljene za vođenje krivičnog postupka. Iz navedenog proizlazi da osnovni razlog za odlaganje glavnog pretresa prema navedenom zapisniku nije nedolazak braniteljice optuženog već objektivni razlog nepostojanja slobodne sudske sale u kojoj se trebao održati glavni pretres. I pored toga što braniteljica optuženog nije pristupila na sud toga dana niti je opravdala svoj izostanak, po nalaženju ovog suda time nisu ispunjene zakonske pretpostavke za njezino novčano kažnjavanje jer do odlaganja glavnog pretresa nije došlo zbog neodgovornog ponašanja braniteljice već zbog zauzetosti sudnice u kojoj je suđenje trebalo biti održano. Kako na ove činjenice svojom žalbom ukazuje i sama braniteljica optuženog, to je prihvaćanjem tih žalbenih prigovora ovaj sud i našao da pobijano rješenje nije pravilno i zakonito, zbog čega je isto i ukinuo te predmet vratio prvostepenom sudu na daljnje postupanje.

Na osnovu svega navedenog, a imajući u vidu i ostale žalbene navode, ovaj sud je na osnovu člana 337. stav 3. ZKP FBiH i odlučio kao u izreci.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-228/05 od 05.05.2005.g.)

9.

Dopustivost žalbe protiv presude donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivnje

Članak 327. u vezi sa člankom 246. stavak 5. u svezi stavka 4. točka c. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PROTIV PRESUDE DONESENE NA OSNOVU SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE DOZVOLJENA JE ŽALBA IZ SVIH ŽALBENIH OSNOVA, OSIM ŽALBENOG OSNOVA ODLUKE O KAZNENOPRAVNIM SANKCIJAMA AKO JE OPTUŽENOM IZREČENA KAZNENOPRAVNA SANKCIJA PREDVIĐENA U TOM SPORAZUMU. ŽALBA JE DOPUŠTENA PROTIV TAKVE PRESUDE I IZ OSNOVA ODLUKE O KAZNENOPRAVNIM SANKCIJAMA AKO SU OPTUŽENOM PRESUDOM IZREČENE KAZNENOPRAVNE SANKCIJE KOJE NISU PREDVIĐENE U SPORAZUMU O PRIZNANJU KRIVNJE, UKLJUČUJUĆI I ODLUKU O KAZNI KOJA JE STROŽA ILI BLAŽA OD ONE PREDVIĐENE U SPORAZUMU.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-251/05 od 07.06.2005.g.)

10.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

Član 312. stav 2. u vezi sa članom 202. stav 1. i 200. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO SU BILI ISPUNJENI UVJETI DA PRVOSTEPENI SUD OPTUŽENOG OBAVEŽE NA PLAĆANJE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA, ONDA JE PRAVILNO POSTUPIO KADA JE I PORED TOGA ŠTO SU NEDOSTAJALI PODACI O NJIHOVOJ VISINI U PRESUDI KOJOM GA JE OGLASIO KRIVIM, IZREKAO DA JE OPTUŽENI OBAVEZAN DA NAKNADI TROŠKOVE I DA ĆE PREDSDJEDNIK VIJEĆA NAKNADNO DONIJETI POSEBNO RJEŠENJE O NJIHOVOJ VISINI KAD SE TI PODACI PRIBAVE. OVAKVA ODLUKA O OBAVEZI PLAĆANJA TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA, TREBA UVIJEK PREDHODITI NAKNADNOM DONOŠENJU ODLUKE O VISINI TROŠKOVA KAD SE TI PODACI PRIBAVE. U PROTIVNOM DA JE PRVOSTEPENI SUD PROPUSTIO DA U PRESUDI IZREKNE ODLUKU O TOME DA JE OPTUŽENI OBAVEZAN DA NADOKNADI TROŠKOVE KRIVIČNOG POSTUPKA, ONDA PREDSDJEDNIK VIJEĆA NE BI MOGAO NAKNADNO DONIJETI ODLUKU O NJIHOVOJ VISINI. STOGA SU NEOSNOVANI ŽALBENI PRIGOVORI, DA JE PRVOSTEPENI SUD UČINIO BITNU POVREDU ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 202. STAV 1. I 200. STAV 2. ZKP FBIH, KADA JE U IZRECI POBIJANE PRESUDE DONIO ODLUKU KOJOM SE OPTUŽENI OBAVEZAO NA PLAĆANJE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

U izreci pobijane presude je između ostalog navedena i odluka o troškovima krivičnog postupka. Prema toj odluci, optuženi je na osnovu člana 202. stav 1. ZKP FBiH obavezan na plaćanje troškova krivičnog postupka u pogledu kojih će predsjednik vijeća prvostepenog suda naknadno donijeti posebno rješenje o njihovoj visini. S tim u vezi, prvostepeni sud je kao razloge za donošenje takve odluke naveo da u ovom slučaju nedostaju podaci o visini troškova, kao i to da je optuženi u mogućnosti da ih plati, odnosno da njihovim plaćanjem neće biti dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje.

Prije davanja odgovora na žalbene prigovore branitelja u pogledu mogućnosti donošenja sporne odluke o troškovima krivičnog postupka, valja ukazati da je nižestepeni sud morao odlučiti ko snosi troškove krivičnog postupka i koliko oni iznose. Ovo jasno znači, da se tu faktički radi o donošenju dvije odluke i to jedne koja se odnosi na pitanje ko snosi troškove krivičnog postupka i druge koliko ti troškovi iznose. Da je to tako proizilazi i iz naprijed pomenute zakonske odredbe u kojoj je predviđeno da će sud ako nedostaju podaci o visini troškova o tome donijeti posebno rješenje kad se ti podaci pribave. Donošenje takvog rješenja nužno pretpostavlja, da je već predhodno u presudi (može i u rješenju kojim se postupak obustavlja) već donesena odluka o obavezi njihovog plaćanja. Prema tome, donošenje ovakvog rješenja i nije moguće u slučaju ako u predhodnoj odluci (presudi ili rješenju o obustavljanju postupka) nije donesena odluka o tome ko snosi troškove postupka. Kada se sve ovo uvaži, onda je jasno, da je i u konkretnom slučaju prvostepeni sud u pobijanoj presudi predhodno morao donijeti odluku o tome ko snosi troškove krivičnog postupka, odnosno obavezati optuženog na njihovo plaćanje, jer samo nakon toga može donijeti posebno rješenje o visini troškova kad se pribave odgovarajući podaci.

Imajući sve naprijed izloženo u vidu, ovaj sud smatra, da je nižestepeni sud pravilno postupio kada je u pobijanoj presudi donio odluku o troškovima krivičnog postupka iako su mu nedostajali podaci o njihovoj visini i posljedično tome nije učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa čl. 202. stav 1. i 200. stav 2. ZKP FBiH, pa se suprotni žalbeni prigovori branitelja optuženog ukazuju kao neosnovani.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-94/05 od 08.09.2005.g.)

GRADANSKO PRAVO

PARNIČNI POSTUPAK

11.

Član 53. stav 1. tačka 5., 237., 316. stav 1. i 321. stav 2. važećeg Zakona o parničnom postupku

KAD TUŽITELJ U TUŽBI NE OZNAČI VRIJEDNOST SPORA, PA TIME NI PREKO 10.000,00 KM, A TUŽENI TOME NE PRIGOVORI, REVIZIJA NIJE DOPUŠTENA, SEM AKO REVIZIONI SUD NE SMATRA DA BI ODLUČIVANJE PO REVIZIJI BILO OD ZNAČAJA ZA PRIMJENU PRAVA U DRUGIM SLUČAJEVIMA.

Iz obrazloženja:

Tužitelj tužbom traži poništenje odluke o otkazu ugovora o radu, da ga tuženi vrati na posao i uspostavi mu radnopravni status koji je imao prije donošenja odluke.

Kako je prvostepena presuda donesena dana 08.06.2004. godine to se u ovom slučaju primjenjuju odredbe člana 237. stav 2. važećeg Zakona o parničnom postupku, a koje se primjenjuju po odredbama člana 454. stav 1. istog zakona u kojem revizija nije dopuštena ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude ne prelazi iznos od 10.000,00 KM, odnosno ako vrijednost predmeta spora iz člana 237. stav 2. ZPP-a koju je tužitelj naveo u tužbi ne prelazi taj iznos.

Kako se dakle, tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu tražbinu, za ocjenu prava na izjavljivanje revizije mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju tužitelj u svojoj tužbi označi (član 53. stav 2. tačka 5. i član 316. stav 1. u vezi sa članom 321. stav 2. važećeg ZPP-a).

Tužitelj nije u tužbi označio vrijednost spora, pa time ni preko propisanog iznosa, kao uslova za ostvarivanje prava na izjavljivanje revizije, čime je započeo i vodio parnicu u kojoj revizija nije dopuštena, a takvoj tužbi tuženi nije prigovarao.

Po nalaženju ovog suda za dopustivost revizije nisu ispunjene ni zakonske pretpostavke iz stava 3. člana 237. ZPP, pa je stoga revizija morala biti odbačena.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-992/04 od 06.09.2005.god.)

12.

Član 237. stav 3. i 254. stav 4. važećeg Zakona o parničnom postupku

PO ODREDBI ČLANA 237. STAV 3. ZPP-a VRHOVNI SUD FEDERACIJE REVIZIJU PROTIV RJEŠENJA DRUGOSTEPENOG SUDA MOŽE DOPUSTITI SAMO AKO SE TIM RJEŠENJEM PARNIČNI POSTUPAK PRAVOMOĆNO ZAVRŠAVA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 254. stav 1. ZPP-a stranke mogu izjaviti reviziju protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen.

Pobijanim rješenjem, međutim, potvrđeno je rješenje prvostepenog suda kojim je odbijen prijedlog za donošenje sudske mjere osiguranja predviđene odredbom člana 273. stav 1. tačka 1. ZPP-a tj. zabrane protivniku osiguranja da poduzima određene aktivnosti. Ovim rješenjem se postupak pravomoćno ne završava pa revizija protiv takvog rješenja nije dozvoljena.

Ne stoje tvrdnje revidenata da je revizija u ovom predmetu dopuštena po odredbi člana 237. stav 3. ZPP-a koja kaže da Vrhovni sud FBiH može, izuzetno, reviziju dozvoliti u svim predmetima, ako ocjeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Ova odredba može se tumačiti jedino tako da se veže za stav 1. i 2. tog člana i znači da će Vrhovni sud reviziju protiv pravomoćne presude i rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen dozvoliti i u onim predmetima u kojima vrijednost spora ne prelazi 10.000,00 KM ako bi odlučivanje po reviziji u tom slučaju bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Odredba člana 237. stav 3. ZPP-a ne može derogirati odredbu člana 254. stav 1. ZPP-a po kojoj se revizija protiv rješenja drugostepenog suda može dozvoliti samo ako se tim rješenjem postupak pravomoćno završava. U konkretnom predmetu to nije slučaj.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-158/05 od 19.04.2005.god.)

13.

Član 387. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Član 31. stav 5. Zakona o advokaturi Federacije BiH

Član 2. Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o advokaturi Federaciji BiH

Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji BiH

ODREDBA ČL. 2. ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O
ADVOKATURI FEDERACIJE BIH NEMA RETROAKTIVNO DEJSTVO.

(Pravno shvaćanje Opće sjednice Vrhovnog suda Federacije BiH od
28.06.2005.g.)

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

14.

**Član 20. i 21. Sporazuma između Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i
Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim
stvarima**

Član 38. stav 2. ranijeg Zakona o izvršnom postupku.

RJEŠENJE STRANOG SUDA O IZVRŠENJU NA OSNOVU
VJERODOSTOJNE ISPRAVE KOJE, UZ ODREDBU IZVRŠENJA RADI
OSTVARENJA POTRAŽIVANJA, SADRŽI I OBAVEZU DUŽNIKA DA U
ROKU OD 8 DANA PO DOSTAVI RJEŠENJA NAMIRI POTRAŽIVANJE
VJEROVNIKA (ČLAN 38. STAV 2. RANIJEG ZIP-a), PREDSTAVLJA
IZVRŠNU ISPRAVU I TAKVA ODLUKA STRANOG SUDA MOŽE SE
PRIZNATI AKO SU ISPUNJENI USLOVI IZ ČLANA 20. I 21.
SPORAZUMA IZMEĐU VLADE BIH, VLADE FBIH I VLADE RH O
PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KAZNENIM STVARIMA.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja prvostepenog rješenja slijedi da sud prijedlog za
priznanje strane sudske odluke – rješenja o izvršenju Okružnog privrednog
suda u Zagrebu broj Iv-16171/99 od 15.02.1991. godine odbija iz samo jednog
razloga tj. što to rješenje ne smatra sudskom odlukom čije izvršenje se može
tražiti pred sudom u Bosni i Hercegovini.

Ovakav zaključak prvostepenog suda je pogrešan, jer sud ispušta iz vida
da konkretna strana sudska odluka predstavlja rješenje o izvršenju na osnovu
vjerodostojne isprave koja ima sve elemente propisane odredbom člana 38. stav
2. ranijeg preuzetog Zakona o izvršnom postupku (“Sl. list R BiH”, broj 2/92)

tj. u prvom dijelu izreke sadrži obavezu dužnika da u roku od 8 dana po dostavi rješenja namiri potraživanje vjerovnika u iznosu od 251.600,00 tadašnjih YU dinara zajedno sa kamatom i troškovima, a u drugom dijelu izreke i odredbu izvršenja radi ostvarenja tog potraživanja.

Prvi dio ovakve izreke predstavlja izvršnu ispravu, a predlagač traži upravo njeno priznanje kako bi pred nadležnim sudom u Sarajevu mogao tražiti izvršenje te odluke. Zato ne stoji zaključak prvostepenog suda da navedena strana sudska odluka nema svojstvo izvršne isprave na osnovu koje se može tražiti izvršenje pred sudom u Bosni i Hercegovini.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Gž-67/05 od 26.05.2005.god.)

IZVRŠNI POSTUPAK

15.

Član 2. i 35. Zakona o izvršnom postupku

Član 125. i 127. Zakona o krivičnom postupku

KADA JE U PITANJU TRAŽBINA KOJA PREDSTAVLJA TROŠKOVE KRIVIČNOG POSTUPKA I PAUŠAL (A VRŠI SE U KORIST BUDŽETA I PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI), POSTUPAK IZVRŠENJA POKREĆE SE DOSTAVLJANJEM SAMO OVJERENOG PREPISA PRESUDE S POTVRDOM O NJENOJ IZVRŠNOSTI NADLEŽNOM SUDU ZA NJENO IZVRŠENJE.

Iz obrazloženja:

Postupak izvršenja pokreće se na prijedlog vjerovnika, a kada je to određeno zakonom, i po službenoj dužnosti. U slučaju kada je postupak izvršenja pokrenut po službenoj dužnosti, osoba koja je pokrenula postupak u postupku izvršenja ima položaj vjerovnika, a osoba prema kome je postupak pokrenut – položaj dužnika, ako zakonom nije drukčije određeno – čl. 2. Zakona o izvršnom postupku.

U konkretnom slučaju, u pitanju je tražbina koja predstavlja troškove krivičnog postupka i paušal po pravosnažnoj i izvršnoj presudi Kantonalnog suda u T. broj: K-215/96 od 6.5.1998. godine, a sud koji je donio presudu u prvom stepenu nije nadležan sud za njeno izvršenje.

Kako se ova tražbina, vrši u korist budžeta i po službenoj dužnosti, Kantonalni sud u T. dužan je bio dostaviti samo ovjeren prepis presude s

potvrdom o njenoj izvršnosti Opštinskom sudu u K., kao nadležnom sudu za njeno izvršenje – čl. 125. st. 3. i 127. st. 2. Zakona o krivičnom postupku.

Iako, Opštinski sud u K. kao izvršni sud nije ujedno i sud koji je donio presudu na temelju koje se izvršenje mora provesti po službenoj dužnosti, nego je tu presudu donio Kantonalni sud u T., funkcija Kantonalnog suda u T. kao donosioca izvršne isprave nije se mogla sastojati u podnošenju izvršnom sudu prijedloga za određivanje u smislu čl. 35. Zakona o izvršnom postupku – dakle, procesnopravnog zahtjeva stranke kojim se izvršni postupak pokreće – već kako je i navedeno samo dostavljanjem ovjerenog prepisa presude (denuntiatio).

Ovaj sud smatra da je, u konkretnom slučaju, suvišno bilo konstruiranje funkcije izvršnog vjerovnika u postupku koji je pokrenut i provodi se po službenoj dužnosti, jer u takvom slučaju isključena je potreba i mogućnost postojanja i djelovanja procesno aktivne stranke u takvom postupku. Ovo tim prije što sud koji je donio izvršnu ispravu nije pravna osoba, jer nema ni izvorne ni stranačke ni procesnopolovne sposobnosti.

Zbog navedenog smatramo da pridavanje položaja izvršnog vjerovnika sudu od kojeg potiče izvršna isprava na temelju koje se izvršni postupak provodi po službenoj dužnosti nema opravdanja pa niti u ovoj situaciji, jer nije nastala kriza izazvana inkopatibilnom konfuzijom uloge suda i vjerovnika u istom procesnom subjektu. Na ovakav zaključak, pored navedenog, ukazuje i činjenica što se u čl. 2. st. 4. Zakona o izvršnom postupku ne spominju i organi koji izvršni postupak pokreću po službenoj dužnosti odnosno organi koji su donijeli izvršnu ispravu a sami nisu nadležni za provođenje izvršnog postupka.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. R-91/03 od 24.06.2003.god.)

SUDSKI REGISTAR

16.

Član 31. tačka 3., 32. stav 5. i 40. stav 1. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

Član 11., 12., 20. i 34. Zakona o lijekovima

UZ PRIJAVU ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR PROMJENE NAZIVA DRUŠTVA PREDLAGAČ JE DUŽAN DOSTAVITI I SAGLASNOST FEDERALNOG MINISTARSTVA ZDRAVSTVA O UTVRĐIVANJU ISPUNJENOSTI MATERIJALNIH USLOVA ODREĐENIH FEDERALNIM ZAKONOM ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR.

Iz obrazloženja:

Ne mogu se prihvatiti žalbene tvrdnje da je prvostepeni sud pogrešno primjenio odredbu izmijenjenog člana 32. stav 5. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar («Sl. novine FBiH», broj 4/00 do 50/03 – u daljem tekstu ZPUPOSR), niti je tačno da je sud od predlagača tražio isprave i dokaze koji nisu određeni zakonom i drugim propisima.

Upravo obratno, predlagač je bio dužan da u skladu sa odredbom člana 11., 12., 20. i 34. Zakona o lijekovima («Sl. novine FBiH», broj 51/01) i člana 8. i 12. Pravilnika o posebnim uvjetima prostora, opreme i kadra koje moraju ispunjavati veleprometnici lijekova i carinska skladišta («Sl. novine FBiH», broj 45/03 i 10/05) postupi po nalogu suda kako bi sud uz primjenu odredbi člana 31. tačka 3. i člana 40. stav 1. ZPUPOSR mogao donijeti traženo rješenje o upisu.

Kako predlagač u ostavljenom roku od 3 mjeseca (član 33. stav 2. ZPUPOSR) nije dostavio saglasnost Federalnog ministarstva zdravstva, koja je bila uvjet za upis, prvostepeni sud je pravilno primjenio odredbu člana 33. stav 3. pomenutog zakona kad je prijavu predlagača odbacio.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Gž-89/05 od 19.07.2005.god.)

OBLIGACIONO PRAVO – OPĆI DIO

17.

Član 383. Zakona o obligacionim odnosima

Član 21. stav 1. i 2. ranijeg Zakona o parničnom postupku

ZA TUŽITELJA, KOJI JE ŽIVIO U D., NISU POSTOJALE NESAVLADIVE PREPREKE (ČLAN 383. ZOO) DA PODNESE TUŽBU PROTIV TUŽENOG IZ Z., JER JE TUŽBU MOGAO PODNIJETI I MJESNO NENADLEŽNOM SUDU U D., KOJI JE SVO VRIJEME RATA RADIO. I KAD BI SE SUD U D. OGLASIO MJESNO NENADLEŽNIM, TUŽBU NE BI MOGAO ODBACITI, VEĆ SAMO PREDMET USTUPITI NADLEŽNOM SUDU PO ODREDBAMA ČLANA 21. STAV 1. RANIJEG ZPP-a, PA TIME ZASTARA POTRAŽIVANJA NE BI PRESTALA TEĆI.

Iz obrazloženja:

Pravilno su nižestepeni sudovi primjenili materijalno pravo (član 383. ZOO) kad nisu našli da su postojale nesavladive prepreke da tužitelj sudskim putem zahtjeva ispunjenje obaveze tužene pa makar i kod mjesno nenadležnog suda i tako prekine tok zastare (član 388. ZOO).

Ovo zbog toga što je tužitelj živio u D., a sud u D. je radio i za vrijeme rata. To se najbolje vidi iz činjenice da je tužitelj Osnovnom sudu u D.

podnosio dvije tužbe i to protiv tužene u predmetu P-412/92 te protiv dijela tužene u predmetu P-394/93, a radi iste pravne stvari kao i u ovom predmetu, kako je to sve konstatovao i prvostepeni sud u svojoj presudi. U prvom predmetu Osnovni sud u D. je donio rješenje da se tužba (nakon isteka mirovanja) smatra povučenom, dok je u drugom predmetu tužitelj nakon tri ročišta u sudu tužbu sam povukao.

Dakle, ne stoje revizione tvrdnje da tužitelj nije imao svrhe tužbu podnositi nekom sudu u Republici Srpskoj, jer da bi se taj sud oglasio nenadležnim i tužbu odbacio. Iz spomenuta dva predmeta Osnovnog suda u D. se vidi da se taj sud ni u jednom nije oglasio mjesno nenadležnim, no da se i oglasio, tužbu ne bi mogao odbaciti, kako to revizija pogrešno smatra, već bi predmet ustupio nadležnom sudu (član 21. stav 1. prethodnog ZPP-a) koji bi postupak nastavio kao da je kod njega pokrenut (član 21. stav 2. prethodnog ZPP-a). Iz ovoga slijedi da ne stoje revizione tvrdnje da je ratno stanje predstavljalo nesavladivu prepreku iz člana 383. ZOO da tužitelj sudskim putem zahtjeva ispunjenje obaveze, pa vrijeme trajanja rata u konkretnom slučaju ne spriječava tok zastarjevanja obaveze tužene.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-419/03 od 22.03.2005.god.)

18.

Član 6. 186. i 277. Zakona o obligacionim odnosima

ZATEZNA KAMATA NA PRAVIČNU NOVČANU NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE TEČE OD DANA PODNOŠENJA TUŽBE.

Obrazloženje:

Dugo vremena sudska praksa je o zateznoj kamati na nematerijalnu štetu odlučivala u okviru načelnog stajališta broj 1/79 zauzetog na XI Zajedničkoj sjednici bivšeg Saveznog suda, bivši republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda od 25.01.1979. godine prema kojem je zatezna kamata na novčanu tražbinu naknade nematerijalne štete tekla od trenutka nastanka štete. Međutim, kada je u 1985. godini novelirana odredba člana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) i zakonska zatezna kamata povišena sa stope koja se plaćala na štedne uloge po viđenju (u praksi 7,5%) na stopu koja se plaćala na nenamjenski vezane štedne uloge na više od jedne godine (dakle, u praksi na stopu od 56 do 76% u ovisnosti od pojedinih vremenskih razdoblja), to je zahtjevalo ponovno proučavanje problema zatezne kamate na nematerijalnu štetu.

Pri razmatranju ovog pitanja mora se poći od općeg načela propisanog u odredbi člana 186. ZOO po kojem se potraživanje naknade štete smatra

dospjelim od trenutka nastanka štete. To znači da je tim trenutkom štetnik u obavezi naknaditi štetu oštećenom.

Kod razmatranja ovog pitanja treba imati u vidu da je zatezna kamata u suštini naknada – po nekima „naknada štete“ za zakašnjenje u ispunjavanju nastale obveze, dakle, objektivna posljedica zakašnjenja, zbog čega ne treba istraživati krivnju za zakašnjenje. Pri tome oštećenik nije dužan dokazivati da je zbog neblagovremenog plaćanja pretrpio neku štetu.

Materijalna šteta nastala oštećenjem stvari nadoknađuje se u pravilu u novčanom iznosu i oštećenik ima pravo tražiti tu novčanu naknadu, a rijetko i izuzetno se nadoknađuje šteta naturalnom reparacijom oštećene stvari.

Institut zateznih kamata kao novčana naknada, primjenjuje se kod svih vidova imovinske (materijalne) štete u slučajevima kada dužnik padne u zakašnjenje ispunjenja svoje obveze.

Pitanje je, međutim, kada učinitelj štete pada u zakašnjenje (docnju) – da li je to trenutak nastanka štete, kada ga oštećenik pozove (opomene) da mu plati štetu ili kada oštećenik podnese sudu tužbu ili pak kada sud donese prvostupanjsku presudu kojom odlučuje o naknadi štete.

Rješenje ovoga pitanja je ujedno i rješenje pitanja od kada teče obveza plaćanja zateznih kamata na tražbine koje nastanu kao posljedica pričinjene štete koja se ne mora sastojati u gubitku neke novčane sume, već u oštećenju nekog neimovinskog dobra za kojeg se naknada dosuđuje u novcu kao satisfakcija, budući da restitucija uglavnom nije moguća, kao npr. u slučaju smrti rodbinski bliske osobe.

Dugo je u sudskoj praksi vladalo stajalište po kome su sudovi zateznu kamatu dosuđivali tek od donošenja prvostupanjske presude.

Nema nikakve dvojbe da je ovakvo stajalište išlo na štetu oštećenih osoba, a pogodovalo osiguravajućim društvima koja su zbog dugotrajnih postupaka imala interesa ne plaćati na vrijeme dospjele tražbine, već godinama voditi i odugovlačiti parnične postupke, a za to vrijeme koristiti novac koji je trebao biti isplaćen oštećenim osobama. Ovo je važan argument za zauzimanje u sentenci navedenog stajališta. Pri tome je ovaj sud imao u vidu i da odredba članka 186. ZOO ne izdvaja dospjeće i nematerijalne štete, a kamatu je vezao za podnošenje tužbe zbog toga što se podnošenjem tužbe oštećena osoba potpuno opredijelila kako na način tako i visinu novčane naknade kao satisfakcije, pa nema nikakvog opravdanja da joj od toga momenta ne teku i zatezne kamate.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH od 09.04.2003. godine objavljen u Biltenu broj 02/03–14.)

STAMBENO PRAVO

19.

Član 11. i 26. Zakona o stambenim odnosima

Član 73. Zakona o obligacionim odnosima

USMENI UGOVOR O KORIŠTENJU STANA ZAKLJUČEN NA OSNOVU VALJANOG ZAKONSKOG AKTA (RJEŠENJA O DODJELI STANA NA KORIŠTENJE), KOJI JE U CIJELOSTI IZVRŠAVAN (TUŽENI STAN PREDAO NA KORIŠTENJE TUŽITELJU, A TUŽITELJ PLAĆAO STANARINU) SMATRA SE PUNOVAŽNIM IAKO NIJE ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI.

ODLUKA TUŽENOG KOJOM PONIŠTAVA RJEŠENJE O DODJELI STANA TUŽITELJU NE MOŽE PROIZVESTI PRAVNO DEJSTVO I PREDSTAVLJA NEPOSTOJEĆI PRAVNI AKT.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju nižestepenih sudova tužitelj je uselio u sporni stan na temelju valjanog zakonskog akta i time stekao trajno pravo njegova korištenja, dakle, pravo koje u suštini predstavlja stanarsko pravo.

Tužitelj nije odbio zaključiti pismeni ugovor. Do nezaključivanja ugovora nije došlo ni krivnjom druge strane, već zbog uzroka koji su izvan volje i utjecaja ugovornih strana, među kojima svakako dominira nastalo ratno stanje koje je nedvojbeno bilo nesavladiva prepreka cjelovitom pravnom uobličanju odnosa koji su već nastali tužiteljevim zakonitim useljnjem. U prevazilaženju nastalog stanja S. je kao druga ugovorna strana dostavila prvotuženiku kao vlasniku stana, nakon što se tužitelj u njega uselio, dopis u kojem ga poziva na sklapanje ugovora o korištenju stana što po članku 38. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima ima karakter ponude za sklapanje formalnog ugovora. Prema stanju spisa nema podataka da je tužitelj odnosno prvotuženik kao vlasnik prihvatio pismenu upućenu ponudu, ali je prihvatio ispunjavanje svojih obveza pa tako ni uz pismenu ponudu nije zaključen ugovor za čije je zaključivanje propisana pismena forma, ali je nastao usmeni ugovor iz kojeg su strane u cjelini izvršavale svoje obaveze čime je on po članku 73. Zakona o obveznim odnosima postao pravno valjan iako nije zaključen u pismenoj formi. Uz to treba naglasiti da je rješenje o dodjeli stana tužitelju donijeto po pravilima upravnog postupka i kao pojedinačni pravni akt obvezuje donositelja i on ga jednostrano odlukom svoga Upravnog odbora nije mogao poništiti, jer za to ne postoji zakonom predviđeno ovlaštenje. Zbog toga se odluka Upravnog odbora mora pravno smatrati nepostojećim aktom pod kojim se podrazumijevaju oni akti za čije donošenje nisu ostvarene ni

elementarne pretpostavke njegovog pravnog bivstvovanja. Uopće, po srijedi je u suštini vanpravni akt koji je sasvim nesposoban da proizvede bilo kakva pravna djelovanja (nuls et de nul efekt ili "pravno ništa"). Za razliku od ništavog akta koji bar privremeno pravno postoji (do oglašavanja ništavim), tzv. pravno nepostojeći akt ni privremeno ne proizvodi pravno djelovanje, te do njega strogo posmatrano i ne dopire pitanje pravne valjanosti. Međutim, zbog njegove faktičke odnosno lažno pravne egzistencije on je pravno interesantan sa stanovišta pravne sigurnosti-javnog eliminiranja svake sumnje u njegovu pravnu beznačajnost. Stoga tužitelj ipak postavlja sudu zahtjev da pravno pogodnom izrekom taj akt ukloni iz pravnog života, bilo da to bude poništenjem ili da je akt nepostojeći. Zbog ovog iznijetog prvotuženi nije mogao donijeti rješenje i trećetuženom odnosno revidentu dodijeliti sporni stan na korištenje niti je ovaj na temelju toga mogao na njemu steći stanarsko pravo, jer na istom stanu ne mogu istovremeno egzistirati dva stanarska prava dvije različite fizičke osobe.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-531/04 od 05.05.2005.god.)

20.

Član 6. Zakona o stambenim odnosima

Član 15. stav 1., 39., 39.a., i 39. e. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

Član 3. stav 2., 3.a. i 18. b. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

ČLAN UŽEG PORODIČNOG DOMAĆINSTVA UMRLOG NOSIOCA PRAVA IZ KUPOPRODAJNOG UGOVORA IZ ČLANA 39. STAV 1. ZAKONA O PRODAJI STANOVA NA KOJIMA POSTOJI STANARSKO PRAVO MOŽE TRAŽITI OTKUP STANA SAMO AKO TAJ STAN LEGALNO KORISTI.

Iz obrazloženja:

U konkretnoj pravnoj stvari radi se o tzv. vojnom stanu na kome je pravo raspolaganja imala država SFRJ – SSNO, a prema odredbi člana 15. stav 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo («Sl.novine FBiH», br. 27/97 – 54/04) prodaju takvog stana vrši Federalno ministarstvo odbrane u skladu sa tim zakonom koji je u ovom predmetu lex specialis.

Iz člana 39. tog zakona slijedi da se i osobe koje su zaključile ugovor o otkupu tog stana po odredbama Zakona o osiguranju u JNA i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima saveznih organa u pogledu sredstava u društvenoj svojini koje oni koriste («Sl.list SFRJ», br.

84/90), i dalje smatraju nosiocima stanarskog prava koji sa Federalnim ministarstvom odbrane moraju zaključiti novi ugovor o otkupu stana, a kojima će se prigodom zaključenja tog ugovora priznati uplaćeni iznos iskazan u DEM po tečaju na dan uplate.

Prema odredbi člana 39.a. pomenutog zakona (izmjene i dopune objavljene u «Službenim novinama FBiH», br. 27/99), ako nosilac stanarskog prava na stanu koji je na raspolaganju Ministarstva odbrane Federacije taj stan koristi legalno, i ako je prije 6 aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o otkupu stana sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu (SSNO) u skladu sa zakonima navedenim u članu 39. tog zakona, Ministarstvo odbrane Federacije izdaje nalog da se nosilac stanarskog prava uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

Pošto iz spisa slijedi da je majka tužiteljice, koja je 28.10.1991. godine zaključila ugovor o otkupu stana sa SSNO, umrla 30.05.1994. godine, tužiteljica je u ovom predmetu morala dokazati da je ona postala nosilac stanarskog prava iza majke kao član njenog porodičnog domaćinstva (član 6. Zakona o stambenim odnosima) kao i da je, ako je stan napustila u periodu od 30.04.1991. g. do 04.04.1998. godine, blagovremeno tražila povrat tog stana po odredama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim sanovima (član 3. stav 2. i član 18. b stav 1. tog zakona). U suprotnom bi se primijenila odredba člana 39.e. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo («Sl. novine FBiH», br. 27/99) koja kaže da nosilac stanarskog prava koji ne podnese zahtjev za povrat stana u skladu sa odredbama iz člana 3. i 3.a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, a koji je prije 6 aprila 1992. godine zaključio pravno obavezujući ugovor o kupovini stana sa bivšim SSNO, ima pravo da podnese zahtjev Ministarstvu odbrane Federacije (samo) za nadoknadu sredstava plaćenih po ovom osnovu...

Dakle, tek u slučaju da je tužiteljica dokazala da je član užeg porodičnog domaćinstva iza majke i da stan legalno koristi mogla bi po odredbi člana 39.a. tražiti da joj Federalno ministarstvo odbrane izda nalog da se ona uknjiži kao vlasnik stana u nadležnom sudu.

Zbog pogrešne primjene materijalnog prava u nižestepenom postupku uopće nije utvrđivano činjenično stanje – šta je bilo sa stanom nakon smrti ranijeg nosioca stanarskog prava – majke tužiteljice, da li je tužiteljica dokazala da je i ona nosilac stanarskog prava kao član užeg porodičnog domaćinstva majke (član 9. stav 1. i 2. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo) odnosno da li je kao takva do 04.10.1999. godine tražila povrat tog stana ako ga je bila napustila zbog rata (član 5. stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima – «Službene novine FBiH», br. 27/99).

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-331/04 od 02.06.2005.god.)

21.

Član 6. stav 2., 22. stav 1., 26. stav 1. i 3., 28. i 30. stav 2. i 7. Zakona o stambenim odnosima

Član 52. i 103. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI ČLAN PORODIČNOG DOMAĆINSTVA KOJI JE OSTAO U STANU NAKON SMRTI NOSIOCA STANARSKOG PRAVA I SAM POSTAO NOSILAC STANARSKOG PRAVA MORA O TOME OBAVIJESTITI DAVAOCA STANA NA KORIŠTENJE (ČLAN 22. STAV 1. ZSO) ODNOSNO OD STAMBENOG ORGANA IZDEJSTVOVATI RJEŠENJE KOJE ĆE ZAMIJENITI UGOVOR O KORIŠTENJU STANA (ČLAN 28. ZSO).

UGOVOR O KORIŠTENJU STANA ZAKLJUČEN BEZ RJEŠENJA O DODJELI STANA JE BEZ PRAVNOG OSNOVA I NIŠTAV (ČLAN 52. I 103. ZOO).

ROK ZA TRAŽENJE ISPRAŽNENJA STANA (ČLAN 30. STAV 7. ZSO) NE MOŽE POČETI TEĆI DOK GOD POSTOJI UGOVOR SA RANIJIM NOSIOCEM STANARSKOG PRAVA.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 26. stav 1. Zakona o stambenim odnosima (u daljem tekstu ZSO) ugovor o korištenju stana zaključuje se u pismenom obliku na osnovu pravosnažnog akta o dodjeli stana. Sporni pak ugovor zaključili su tuženi bez bilo kakvog akta ili saglasnosti davaoca stana na korištenje tj. tužitelja.

Prema odredbi člana 26. stav 3. ZSO ugovor o korištenju stana treba da sadrži, između ostalog, naročito rješenje o davanju stana na korištenje, a takvo rješenje tužitelj prvotuzenoj nije nikada dao.

Iz činjeničnog utvrđenja nižestepenih sudova slijedi da je tužitelj sporni stan dodijelio na korištenje umješaču B.M. i to rješenjem broj 221 od 30.06.1998. godine, a da je raniji nosilac stanarskog prava na ovom stanu bila Š.B., koja je umrla 20.08.1996. godine.

Prvotuzena je u ovom sporu tužbeni zahtjev tužitelja osporavala tvrdeći da je nakon smrti Š.B. u stanu ostala kao član njenog porodičnog domaćinstva (član 6. stav 2. ZSO), jer da je sa njom živjela u ekonomskoj zajednici više od 10 godina.

Međutim, prvotužena je propustila da u smislu odredbi člana 22. stav 1. ZSO nakon smrti Š.B. obavijesti tužitelja, kao davaoca stana na korištenje, da je ona ostala u stanu kao član porodičnog domaćinstva umrle Š.B. kao i da, u slučaju da se tužitelj sa tim ne saglasi, od stambenog organa izdejsvuje rješenje koje će zamijeniti ugovor o korištenju stana (član 28. ZSO). Kako prvotužena to nije učinila, ugovor o korištenju stana koji je 27.09.1996. godine zaključila sa drugotuženim je bez pravnog osnova pa je prema odredbi člana 52. Zakona o obligacionim odnosima ništav i ne proizvodi pravno dejstvo, a kako je suprotan Zakonu o stambenim odnosima, ništav je i po odredbi člana 103. Zakona o obligacionim odnosima.

Ne stoje revizione tvrdnje da tužitelj ne može tražiti iselenje prvotužene jer da je proteklo 8 godina od kada ona stanuje u spornom stanu.

Rok za traženje ispražnjenja stana, po odredbi člana 30. stav 7. ZSO, ne može početi teći dok god postoji ugovor sa ranijim nosiocem stanarskog prava a u konkretnom slučaju ugovor o korištenju stana sa Š.B. postojao je sve do njene smrti 20.08.1996. godine. Tužitelj je tužbu u ovoj pravnoj stvari podnio 07.08.1998.godine, pa dakle, nema govora da mu je protekao rok od 8 godina da traži iselenje prvotužene, pogotovo što se on već obraćao organu uprave za njeno iselenje po odredbi člana 30. stav 2. ZSO. No, negativna odluka organa uprave ne sprečava tužitelja da se sa istim zahtjevom obrati i sudu po odredbi člana 30. stav 7. ZSO.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-60/04 od 05.05.2005.god.)

22.

Član 20. stav 1. Zakona o stambenim odnosima

Član 33. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

NAKON OTKUPA STANA I STICANJA VLASNIŠTVA NA NJEMU OD STRANE JEDNOG BRAČNOG DRUGA, PRESTALA JE MOGUĆNOST ODREĐIVANJA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA NA STANU PO ČLANU 20. ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

Članom 20. preuzetog Zakona o stambenim odnosima jeste predviđena mogućnost da sud po zahtjevu jednog od ranijih bračnih drugova, u vanparničnom postupku odluči ko će od njih ostati nosilac stanarskog prava, cijeneći uslove propisane u stavu 1. ovog člana. Međutim, nižestepeni sudovi su zanemarujući činjenicu da je protivnik predlagateljice odmah po dostavljanju prijedloga za određivanje nosioca stanarskog prava izvršio otkup

spornog stana, upisao se u knjizi položenih ugovora, čime je u smislu člana 33. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, stanarsko pravo prestalo postojati na predmetnom stanu. Ovim zakonom je prestala i mogućnost sticanja stanarskog prava. U takvoj situaciji nije mogao prvostepeni sud primijeniti preuzeti Zakon o stambenim odnosima u smislu određivanja nosioca stanarskog prava nakon razvoda braka, jer je zaključivanjem ugovora o kupoprodaji stana nositelju stanarskog prava (a time i sunositelju) prestalo stanarsko pravo, pa je raspravljanje i odlučivanje o tom pravu u vanparničnom postupku postalo bezpredmetno. Ni po Zakonu o stambenim odnosima nije bilo moguće odrediti nosioca stanarskog prava na stanu koji je u privatnoj svojini već je Zakon poznao samo mogućnost određivanja prava korištenja stana u vlasništvu (član 63. do 66. Zakona o stambenim odnosima), što u konkretnom slučaju predlagateljica nije tražila.

Predlagateljica je mogla svoj zahtjev ostvariti samo da je u toku vanparničnog postupka izdejstvovala pravomoćnu sudsku odluku u kojoj bi bilo utvrđeno da je sporni ugovor o kupoprodaji stana pravno nevaljan odnosno ništav i da kao takav ne proizvodi pravno dejstvo. Ništavost ugovora se ne predpostavlja, već mora biti utvrđena pa je propuštanjem da utvrdi ništavost ugovora o kupoprodaji stana (otkupu) predlagateljica izgubila pravo na određivanje prava koje je imala po članu 20. preuzetog Zakona o stambenim odnosima.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-308/04 od 26.05.2005.god.)

RADNO PRAVO

23.

**Aneks 11. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini
Peterburška deklaracija o Federaciji Bosne i Hercegovine od 25.04.1996.
godine**

**Sporazum o rekonstruiranju policije u Federaciji BiH od 25.04.1996.
godine**

Dokumenti IPTF – Po 2/00

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine VII.3., amandman XVIII

**ODLUČIVANJE O DAVANJU I ODUZIMANJU DOZVOLE ZA
OBAVLJANJE POLICIJSKIH DUŽNOSTI (CERTIFIKATA) NIJE U
NADLEŽNOSTI NI SUDA NI BILO KOG DRUGOG ORGANA U
FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE PA SE TUŽBENOM ZAHTEJUVU
TUŽITELJA DA SE PONIŠTE RJEŠENJA O PRESTANKU NJEGOVOG**

RADNOG ODNOSA I ON VRATI NA POSAO NE MOŽE UDOVOLJITI PRIMJENOM ODREDBA ZAKONA O RADNIM ODNOSIMA I PLAĆAMA SLUŽBENIKA U FEDERACIJI BIH I ZAKONA O UNUTRAŠNJIM POSLOVIMA ZE-DO KANTONA.

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenja nižestepnih sudova proizilazi da je IPTF, odnosno po preuzimanju nadzora nad radom policijskih snaga u BiH od strane Evropskih policijskih posmatrača i EUMP, a po Sporazumu o međunarodnim policijskim snagama od 25.04.1996. godine, isključivo ovlašten za davanje i oduzimanje dozvola za obavljanje policijske dužnosti i to nije u nadležnosti niti suda niti bilo kog drugog organa u Bosni i Hercegovini. To ima za posljedicu da policijsku dužnost može obavljati samo službenik koji ima dozvolu IPTF/EUMP. U postupku koji je prethodio donošenju nižestepnih presuda utvrđeno je da je dopisom od 11.03.2002. godine IPTF komesar obavijestio tužitelja da nije podoban za certifikaciju, da zbog toga gubi ovlaštenje za obavljanje policijskih poslova i da to stupa odmah na pravnu snagu. Dopisom od 24.05.2002. godine IPTF komesar obavijestio je i tuženog da ova odluka ostaje nepromijenjena. Tuženi je, na osnovu odluke IPTF komesara dana 18.03.2002. godine, donio rješenje da tužitelju prestaje radni odnos sa danom 18.03.2002. godine iz razloga što mu je oduzeto ovlaštenje za obavljanje policijske dužnosti od strane IPTF-a. Rješenjem tuženog od 02.04.2002. godine odbijen je prigovor tužitelja kao neosnovan i potvrđeno prvostepeno rješenje o prestanku radnog odnosa tužitelju sa danom 18.03.2002. godine.

Na ovako utvrđeno činjenično stanje nižestepni sudovi su pogrešno primijenili materijalno pravo jer su svoju odluku utemeljili na odredbama Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika u Federaciji BiH i Zakona o unutrašnjim poslovima Zeničko-Dobojskog kantona, uz obrazloženje da u vrijeme donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa tužitelju u naprijed citiranim zakonskim propisima, u razlozima koje ti zakoni predviđaju kao razloge za prestanak radnog odnosa nije naveden razlog oduzimanja certifikata od strane IPTF-a komesara. Takva odredba je u Zakon o unutrašnjim poslovima unesena tek 21.05.2002. godine, dakle, poslije donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa.

Ovakav stav nižestepnih sudova je pogrešan.

Naime, Aneksom 11 Općeg okvirnog sporazuma o miru u Bosni i Hercegovini, Sporazumom o rekonstrukciji policije u Federaciji Bosne i Hercegovine, Petersburškom deklaracijom o FBiH i dokumentima IPTF-a-Po 11/03 utvrđena je nadležnost i ovlaštenja IPTF-a da vrši pregled i certifikaciju službenika tuženog. Ovo se vezuje za član 3 poglavlja VII Ustava Federacije BiH kojim se propisuje da međunarodni ugovori i drugi međunarodni sporazumi koji su na snazi u odnosu na Federaciju, kao i opšta pravila

međunarodnog prava, čine sastavni dio zakonodavstva Federacije, pa, u slučaju neslaganja međunarodnih ugovora i domaćeg zakonodavstva, prioritet u primjeni imaju međunarodni ugovori. Stoga, odlučivanje o davanju i oduzimanju dozvola za obavljanje policijske dužnosti je u isključivoj nadležnosti IPTF-a, pa, o istom ne može odlučivati ni tuženi, niti sud, niti bilo koji drugi organ u Federaciji Bosne i Hercegovine, nego istu odluku ima provesti. Sva naprijed navedena dokumenta potpisala je i ratificirala Država Bosna i Hercegovine i njeni Entiteti, na koji način su se obavezali da će osigurati poštivanje svih odluka donesenih od strane UNMIBH-IPTF-a, pa tako i odluke o certifikaciji policiskih snaga.

Imajući u vidu naprijed izloženo, ovaj sud je našao da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo, pozivajući se na činjenicu da u vrijeme donošenja rješenja Zakon o unutrašnjim poslovima ZE-DO kantona nije regulisao da je oduzimanje certifikata od IPTF-komesara razlog za donošenje rješenja o prestanku radnog odnosa, a imajući u vidu da je to regulisano naprijed citiranim Sporazumom i Petersburškom deklaracijom koje imaju prioritet nad domaćim zakonodavstvom.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-774/04 od 05.07.2005.god.)

24.

Član 73. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

IZOSTANAK ODREDNICA U OPŠTIM AKTIMA TUŽENE KAO POSLODAVCA, KOJIMA SE REGULIRA PRAVO TUŽITELJA KAO UPOSLENIKA NA NAKNADU PLAĆE ZA VRIJEME ČEKANJA NA RASPORED NA DRUGE POSLOVE KOJI ODGOVARAJU NJEGOVOJ PREOSTALOJ RADNOJ SPOSOBNOSTI, NEMA ZA POSLJEDICU GUBITAK PROCESNE LEGITIMACIJE ZA VOĐENJE PARNICE NA STRANI TUŽENE.

Iz obrazloženja:

Tužena u reviziji ne spori da tužitelju kao njegovom bivšem uposleniku sa preostalom radnom sposobnošću, pripada pravo na spornu naknadu. Reviziju temelji na ponovoljenom prigovoru nedostatka pasivne legitimacije na njenoj strani, a to pravda što svojim aktima to pravo nije utvrdila tužitelju, pa da je tako obaveza isplate spornog iznosa ostala na Kantonalnom zavodu zdravstvenog osiguranja.

Dok su stranačka i parnična sposobnost rezultat svojstava koja su nezavisna od konkretnog spora i pravnog odnosa s obzirom na koji se parnica

vodi, procesna legitimacija je odraz konkretnog pravnog odnosa stranke prema predmetu konkretnog spora, te za utvrđivanje postojanja procesne legitimacije (aktivne ili pasivne) procesno pravo upućuje na materijalno pravo.

U ovom slučaju tužitelj je učinio vjerovatnim da je upravo tužena ona protiv koje je moguće voditi konkretnu parnicu i da na strani tužene postoji pasivna procesna legitimacija. Tužitelj je bio u spornom periodu u radnom odnosu kod tužene, a kako je proglašen uposlenikom sa preostalom radnom sposobnošću između stranaka ustanovljena su nova međusobna prava i obaveze. Time nije radni odnos kao pravni odnos između parničnih stranaka prestao, nego je time samo odredbom člana 38. stav 1. tada važećeg Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja (odnosno čl. 73. st. 2. važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju), tužitelj stekao pravo, a tuženoj je ustanovljena obaveza plaćanja sporne naknade.

Iz ovog proizilazi da, sporni građanskopravni odnos ne samo da zaista postoji, nego da iz njega za tužitelja proizilazi istaknuti tužbeni zahtjev zbog kojeg se parnica i vodi. Zbog toga, kada tužitelj kao povjerilac, zahtijeva od tužene koja je zakonom određena kao njegov dužnik, isplatu neisplaćenih iznosa naknade plaće za vrijeme čekanja na raspored na druge poslove koji odgovaraju njegovoj preostaloj radnoj sposobnosti, time nije promašena pasivna legitimacija, kako to tužena i u reviziji želi prikazati.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-247/02 od 15.01.2004.god.)

UPRAVNO PRAVO

25.

Članovi 2. stav 2, 4. stav 1, 5. stav 1, 6. i 7. Zakona o komunalnim taksama

PRAVNA I FIZIČKA LICA SU U ZAKONSKOJ OBAVEZI DA PLAĆAJU KOMUNALNU TAKSU ZA FIRMU KOJA JE I STVARNO ISTAKNUTA

Iz obrazloženja:

Prema Zakonu o komunalnim taksama ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj:6/97, 11/97 i 15/98), koji je stupio na snagu 15.04.1997.godine, pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost na osnovu odobrenja nadležnog organa dužna su na vidno mjesto svih prostorija gdje obavljaju djelatnost istaknuti firmu (član 4. st.1.), a komunalna taksa se plaća, pored ostalog, za istaknutu firmu (član 2. tač.1.). Obveznik komunalne takse je lice koje koristi predmet ili uslugu za čije korištenje je propisano plaćanje takse (član 5. st.1.). Taksa se plaća u trenutku nastanka taksene obaveze (član 6.), a taksena obaveza nastaje u trenutku kada se počinje koristiti predmet ili usluga za čije je korištenje propisano plaćanje takse (član 7.).

Iz navedenih zakonskih odredaba proizilazi da se komunalna taksa plaća od trenutka nastanka taksene obaveze, koja obaveza nastaje u trenutku korištenja predmeta ili usluga za čije korištenje je propisano plaćanje takse.

Zbog toga je za pravilno rješenje ovog upravnog predmeta bilo neophodno utvrditi bitnu činjenicu da li je tužilac u 1999. godini, za koju godinu se obavezuje na plaćanje takse, isticao firmu tj. da li je tužilac u toj godini koristio predmet (firmu) na koju se plaća taksa.

Ta odlučna činjenica za pravilno rješenje konkretnog spora nije ispitivana niti utvrđivana u prvostepenom a ni u drugostepenom postupku.

Iz navedenih razloga osporeno rješenje, kao i prvostepeno rješenje, sadrži takve nedostatke uslijed kojih ta rješenja nije moguće ispitati, što predstavlja povredu pravila postupka, zbog čega je temeljem čl.38. st.3. u vezi sa čl.35. st.2. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-320/00 od 04.11.2004.g.)

26.

Član 2. stav 2. Zakona o oružanim snagama RBiH

Članovi 1. i 3. Zakona o službi u Armiji RBiH

Član 35. stav 1. tačka 3. Zakona o vojnoj obavezi

VOJNOM LICU KOJE JE U ODREĐENOM VREMENSKOM PERIODU SAMOVLASNO NAPUSTILO VOJNU JEDINUCU ZA TAJ PERIOD NE MOŽE SE PRIZNATI STATUS PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA RBiH.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su odbili zahtjev tužioca za priznavanje statusa pripadnika Oružanih snaga RBiH za period od 19.07.1993. do 07.12.1995. godine (uvažen je njegov zahtjev za period od 19.06.1995. do 19.07.1995. godine), jer su utvrdili da on u tom periodu nije bio pripadnik Oružanih snaga RBiH. Ovako utvrđenje organi uprave su zasnovali na osnovu provedenih dokaza u postupku i to saslušanjem predloženih svjedoka, te na osnovu službene evidencije VJ 5165 Ž. i VJ 5277 Ž., kao i ostalih pismenih dokaza koji se nalaze u spisu. Na osnovu provedenih dokaza utvrđeno je da je tužilac bio angažovan u VJ 5165 u periodu od 19.06.1995. do 19.07.1995. godine za koji period mu je prvostepenim i osporenim rješenjem priznat status pripadnika Oružanih snaga RBiH, te da je 19.07.1995. godine samovoljno napustio svoju jedinicu da bi izbjegao službu u Oružanim snagama RBiH, zbog čega je protiv njega podnesena krivična prijava Okružnom vojnom tužilaštvu T. (rješenjem od 29.02.1996. godine Okružno vojno tužilaštvo T. je odbacilo krivičnu prijavu zbog amnestije) i skinut sa evidencije VJ 5165 o čemu je obavješteno Odjeljenje ministarstva odbrane K. (obavještenje VJ 5165 od 09.11.1995. godine).

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje je, suprotno navodima tužbe, pravilno utvrđeno, jer proizilazi iz naprijed navedenih dokaza, koji se nalaze u spisima predmeta, organi uprave su pravilno odlučili kada su tužioca odbili sa dijelom zahtjeva za priznavanje statusa pripadnika Oružanih snaga RBiH za period od 19.07.1995. do 07.12.1995. godine, a posebno imajući u vidu da je u obrazloženju osporenog rješenja tuženi detaljno naveo razloge odbijanja žalbe tužioca izjavljene protiv dijela rješenja prvostepenog organa kojim je odbijen sa zahtjevom za priznavanje statusa pripadnika Oružanih snaga RBiH u spornom periodu.

Iz naprijed navedenih razloga ukazuju se neosnovanim navodi tužioca da je u službenoj evidenciji svoje jedinice bio sve do 09.11.1995. godine, kada je protiv njega i podnesena krivična prijava, jer je tužilac 19.07.1995. godine samovoljno napustio jedinicu (dezertirao), pa tužilac ne može poslije tog

perioda tražiti priznavanje statusa pripadnika Oružanih snaga RBiH, jer se prema odredbama člana 35. stav 1. tačka 3. Zakona o vojnoj obavezi („Službeni list RBiH“, broj: 11/92, 1/94, 13/94 i 4/95) u služenje vojnog roka ne računa vrijeme koje vojnik provede na samovoljnom udaljenju ili bjegu iz Armije RBiH, koje je neprekidno trajalo najmanje 24 sata, a našto tuženi ukazuje u odgovoru na tužbu.

S obzirom na iznijete razloge, sud nalazi da osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, pa je na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima tužbu odbio kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1052/00 od 08.06.2005.g.)

27.

Članovi 104. stav 2. i 106. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

ROK ZASTARE ZA ISPLATU OSTVARENE A NEISPLAĆENE PENZIJE ZA ODREĐENE MJESECE TEČE OD DANA KADA TE PENZIJE DOSPIJEVAJU ZA ISPLATU POD USLOVOM DA SU TOGA DANA I STVARNO ISPLAĆENE.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja osporenog rješenja proizilazi da je zahtjev tužioca za isplatu zaostalih penzija odbijen iz razloga što je taj zahtjev tužilac podnio 27.06.2000. godine, nakon isteka 6 mjeseci od dana dospelosti, zbog čega je isplata tih penzija zastarila, u smislu člana 104. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Po ocjeni ovog suda ovako stanovište tuženog bilo bi ispravno ukoliko bi se moglo prihvatiti da su neisplaćene penzije za mjesec novembar i decembar 1999. godine dospjele za isplatu unazad posljednjeg dana kalendarskog mjeseca, kako je to propisano članom 106. stav 1. pomenutog zakona, a na koju odredbu se poziva i tuženi.

Naime, prema odredbi člana 106. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98 i 32/01) penzije i naknade plaće od dana nastanka invalidnosti do dana raspoređivanja ili zapošljavanja na drugom odgovarajućem radnom mjestu, odnosno do upućivanja na prekvalifikaciju odnosno dokvalifikaciju, određuju se u mjesečnom iznosu i dospijevaju za isplatu unazad posljednjeg dana kalendarskog mjeseca.

Ovom zakonskom normom zakonodavac je propisao da navedena novčana primanja dospijevaju za isplatu unazad posljednjeg dana kalendarskog mjeseca i da se isplaćuju tog dana.

Međutim, postavljena pravna norma u praksi može biti neispunjena suštinski, neostvarena, tako da i pored navedene zakonske obaveze navedena primanja ne budu isplaćena, pa i za duži period.

U takvim slučajevima navedena primanja, u smislu predmetnog spora, i to ne formalno-pravno nego u suštini dospjela su za isplatu danom kada su i isplaćena. Suprotno stanovište predstavljalo bi formalističku primjenu prava, koja bi išla na uštrb korisnicima ovih primanja, koji za kašnjenje isplate ničim nisu doprinijeli.

Tužilac u konkretnom slučaju upravo ističe da su penzije za mjesec novembar i decembar 1999. godine kasnile i nisu isplaćivane sve do kraja marta 2000. godine tako da nije mogao podići penzije, budući da je krajem marta oputovao u posjetu sinu u Š. Ukoliko su ovi njegovi navodi tačni u tom slučaju u rok zastare ne bi mu se moglo računati vrijeme za koje nije mogao podići penziju, a u tom slučaju isplata penzija za mjesec novembar i decembar 1999. godine, s obzirom da je zahtjev za njihovu isplatu podnio 27.06.2000. godine, nije zastarila.

Kako ove činjenice nisu utvrđene u upravnom postupku to se ovaj spor ne može raspraviti na podlozi činjenica utvrđenih u tom postupku, zbog čega je na osnovu člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. pomenutog Zakona o upravnim sporovima, odlučeno kao u dispozitivu ove presude.

U ponovljenom postupku potrebno je ispitati i utvrditi gore navedene tvrdnje tužioca, pa će nadležni organi zavisno od tog utvrđenja, a imajući u vidu izneseno stanovište ovog suda, donijeti novo i zakonito rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1875/00 od 01.09.2005.g.)

28.

Članovi 7. 8 i 9. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja

U POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA NA SRAZMJERNI DIO PENZIJE I NADALJE SE PRIMJENJUJE SPORAZUM O MEĐUSOBNIM PRAVIMA I OBAVEZAMA U SPROVOĐENJU PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja utvrđeno je da je osiguranik (tužilac) rođen 19.08.1941. godine i da na dan prestanka osiguranja, odnosno na dan podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na penziju, ima navršenih 61 godinu života, da posjeduje ukupan staž osiguranja u trajanju od 40 godina, 6 mjeseci i 13 dana, a da je nakon 30.04.1992. godine ostvario staž kod Javnog fonda Republike Srpske u trajanju od 9 godina, 9 mjeseci i 27 dana, što preračunato u pune mjesece iznosi 118 mjeseci, a kod Federalnog zavoda 10 mjeseci.

Ovako utvrđeno činjenično stanje nije bilo sporno ni među strankama, a ono se ne pobija ni podnijetom tužbom, pa se može prihvatiti kao potpuno i pravilno utvrđeno.

Na osnovu ovakvog činjeničnog stanja, po ocjeni ovog suda, nadležni organi penzijskog i invalidskog osiguranja su pravilno i u skladu sa važećim propisima Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/98) i zaključenim Sporazumom o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službene novine Federacije BiH", broj: 24/00), koji sporazum je još na snazi, utvrdili prava tužioca na srazmjernu penziju i pravilno mu odredili visinu te penzije koja pada na teret Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar.

Podnijetom tužbom, međutim, tužilac i ne osporava da je njegova penzija utvrđena prema važećim propisima i pomenutom Sporazumu. Tužilac u podnijetoj tužbi navodi da se taj Sporazum nije mogao primjeniti jer je od tog sporazuma odustao Javni fond penzijskog i invalidskog osiguranja Republike Srpske uz saglasnost Vlade tog entiteta. Međutim, taj tužbeni navod, po nalaženju ovog suda, nije osnovan, budući da je pomenuti Sporazum zaključen saglasnošću volja sva tri nosioca osiguranja pa se isti ne može raskinuti jednostranom izjavom volje bilo kojeg nosioca osiguranja, nego samo na način na koji je taj Sporazum i zaključen.

Ne stoji ni tužbeni navod da su organi penzijskog i invalidskog osiguranja u ovoj upravnoj stvari postupili suprotno već donesenim odlukama Doma za ljudska prava u ovakvim slučajevima. Donesene odluke Doma za ljudska prava imaju u vidu lica koja su ranije bili penzioneri i primali penziju od Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje BiH a poslije ostvarene penzije nisu zasnivali radni odnos u bilo kojem entitetu poslije 30.04.1992. godine, a vratili su se i žive na području Federacije, dok se u slučaju tužioca radi o tome da penziju nije ostvario prije

pomenutog Sporazuma i da je ostvario penzijski staž nakon 30.04.1992. godine kod dva nosioca osiguranja, pa se u odnosu na njega, kao uostalom i na sve druge osiguranike u takvim slučajevima, ima primjeniti navedeni Sporazum, i ne radi se o slučajevima kao u donesenim odlukama Doma za ljudska prava.

Iz navedenih razloga, a kako ne stoje tužbeni navodi, temeljem člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odlučeno je kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1683/03 od 04.11.2004.g.)

29.

Član 115. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika

Član 156. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

PRVOSTEPENA I DRUGOSTEPENA VOJNOLJEKARSKA KOMISIJA SU NADLEŽNE DA DAJU NALAZ, OCJENU I MIŠLJENJE O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI VOJNOG OSIGURANIKA RADI OSTVARIVANJA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.

Iz obrazloženja:

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja prije stupanja na snagu Federalnog zakona o PIO, na teritoriji Federacije bila su regulisana i ostvarivala su se na osnovu Zakona o osnovnim pravima iz PIO ("Službeni list SFRJ", broj: 23/82 do 44/90), koji je preuzet kao republički zakon, i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list SRBiH", broj: 38/90 i 22/91, i Službeni list R BiH", broj 24/92), kao opštih zakona, te drugih zakona i propisa koji regulišu na drugi način sticanje i ostvarivanje prava iz pojedinih oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u odnosu na opšte zakone i koji u odnosu na njih imaju karakter specijalnih zakona odnosno propisa, a među koje spada i preuzeti republički Zakon o PIO vojnih osiguranika. Stupanjem na snagu federalnog zakona o PIO prestala je primjena samo opštih zakona koji su regulisali sticanje, ostvarivanje i prestanak prava o PIO na teritoriji Federacije (član 156. zakona), a to su (preuzeti) Zakon o osnovnim pravima o PIO i republički zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, ali ne i primjena specijalnih zakona (republički i federalni, u koje spada i preuzeti Zakon o PIO vojnih lica), koji na drugačiji način regulišu istu pravnu materiju za pojedine osiguranike, to ovaj sud nalazi da su osporeni i prvostepeni upravni akti

doneseni uz pogrešno tumačenje, a time i primjenu materijalnog prava, a na šta osnovano ukazuje i tužilac u tužbenim navodima.

Odredbama člana 115. Zakona o PIO vojnih osiguranika ("Sl. list SFRJ", br. 7/85, 74/87 i 20/89) propisano je da kada je za rješavanje o pravu (po tom zakonu) potrebno utvrditi zdravstvenu nesposobnost zbog koje nastupa invalidnost kod vojnog osiguranika, tjelesno oštećenje ili postojanje potrebe za stalnu pomoć i njegu od strane drugog lica, nalaz, ocjenu i mišljenje za utvrđivanje tih činjenica daje u prvostepenom postupku nadležna viša vojnoljekarska komisija, a u drugostepenom postupku glavna vojnoljekarska komisija, dok su osporeno i prvostepeno rješenje doneseni na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Stručnog organa u I i II stepenu Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar, Sektor za ocjenjivanje radne sposobnosti Sarajevo.

Kako su zbog pogrešne primjene materijalnog prava, organi uprave propustili da pravilno utvrde činjenice i okolnosti koje su od uticaja kod rješavanja zahtjeva za ostvarivanje prava na invalidsku penziju vojnog osiguranika, valjalo je u skladu sa odredbama člana 38. stav 3. , a u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, tužbu uvažiti, te poništiti osporeno i prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovno rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1720/03 od 22.06.2005.g.)

30.

Članovi 21., 22. tačka 5. (tačka 6)., 23. i 32. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

Član 40. stav 1. Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

OPŠTINA JE POREZNI OBVEZNIK POREZA NA PROMET USLUGA KADA IZDAJE U ZAKUP POSLOVNI PROSTOR NA KOJEM IMA PRAVO UPRAVLJANJA.

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju prvostepenog i osporenog upravnog akta izvršena je od strane Finansijske policije Federacije BiH kontrola uplata, usmjeravanja i korišćenja javnih prihoda budžeta Općine T. za period od 11.01.1997. godine do 26.08.1999. godine. Iz zapisnika o izvršenoj kontroli broj: FP-311/6-324/9-328/7-1/99 od 11.02.2000. godine vidi se da je tom prilikom utvrđeno da je u budžetu Općine T. ostvarivan prihod od zakupa poslovnih prostorija od 1995. do 1999. godine, a na osnovu ugovora o

privremenom korišćenju poslovnih prostorija koje je Općina T. zaključila sa pravnim licima 1995. godine, a kasnije jedanput godišnje obnavljala postojeće ugovore ili sačinila nove u slučaju da su se pojavili novi privremeni korisnici. Ugovori su jednoobrazni i odnose se na davanje u zakup poslovnih prostorija kojim upravlja Općina T. Članom 5. ugovora propisano je da je privremeni korisnik dužan osim posebne naknade plaćati davaocu usluga troškove električne energije, grijanja, PTT troškove i druge komunalne usluge.

Uvidom u dokumentaciju i poslovne knjige tužioca utvrđeno da je isti nije obračunavao i uplaćivao porez na prihod od usluga (izdavanje u zakup poslovnih prostorija) za navedeni period, te je prvostepenim rješenjem naloženo tužiocu da plati na ime neuplaćenog poreza na promet usluga glavnica u iznosu od 70.536,70 KM i kamate u iznosu od 87.516,40 KM. Prema odredbama člana 21. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine FBiH", broj: 6/95 i 25/97) porez na promet usluga plaća se na promet usluga koje se obavljaju uz naknadu, a prema članu 32. istog Zakona na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u zakonom propisanom roku plaća se kamata u visini određenoj odlukom Vlade FBiH i smatra se da porez na promet nije plaćen u propisanom roku i kad nije uplaćen na propisan način.

Imajući u vidu navedeno kao i odredbe člana 40. stav 1. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Sl. novine FBiH", broj: 4/97 i 27/97) kojim je propisano da poreski obveznik može prenijeti poslove evidentiranja i obračuna poreza na promet na drugo pravno i fizičko lice, ali se u tom slučaju porez plaća sa žiro računa poreskog obaveznika i poreski obveznik je odgovoran za ispravno obračunavanje i plaćanje poreza na promet proizvoda i usluga. Uplatnice korisnika prostora (zakupaca) na ime poreza na promet usluga koje je tužilac dostavio uz žalbu nisu dokaz da je porez plaćen na pravilan način odnosno sa žiro računa poreskog obaveznika u ovom slučaju tužioca koji je odgovoran za ispravno obračunavanje i plaćanje poreza na promet proizvoda i usluga.

Osim toga neosnovane su primjedbe tužioca da je u skladu sa odredbama člana 22. tačka 5. (tačka 6.) navedenog Zakona oslobođen od plaćanja poreza na promet usluga. Navedenom zakonskom odredbom propisano je da se porez na promet usluga ne plaća na usluge koje obavljaju organi uprave. Međutim, Statutom Općine i Odlukom o organizaciji organa uprave Općine T. izdavanje u zakup poslovnih prostorija nije predviđeno među uslugama koje obavljaju organi uprave te Općine, te su tuženi i prvostepeni organ pravilno utvrdili da je tužilac poreski obveznik u smislu člana 23. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga i istome je pravilno utvrđena visina poreske obaveze za neuplaćeni porez i kamate na taj iznos u naprijed navedenim iznosima.

Imajući u vidu navedeno ovaj sud je ocijenio da osporenim i prvostepenim rješenjem nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, da tužbeni navodi nisu osnovani i nisu mogli uticati na drugačije rješavanje ove upravne stvari, te je odlučio u skladu sa odredbama člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima kao u dispozitivu rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1100/00 od 13.07.2005.g.)

31.

Članovi 241. stav 2. i 260. stav 2. Zakona o upravnom postupku

U POSTUPKU PO ŽALBI RADI OSTVRIVANJA PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, DRUGOSTEPENI ORGAN JE OVLAŠTEN DA IZMJENI PRVOSTEPENO RJEŠENJE NA ŠTETU ŽALITELJA POD ODREĐENIM USLOVIMA PROPISANIM ZAKONOM.

Prema saglasnim nalazima, ocjenama i mišljenjima Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti – Stručnog organa u prvom stepenu u Z., broj ORS.169/2000 od 03.02.2000. godine i Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti – Stručnog organa vještačenja u drugom stepenu u S., broj DOV-1029/2000 od 30.05.2000. godine, kod tužitelja postoji promjenjena radna sposobnost, jer nije sposoban za svoj posao – VK smjenskog poslovođe, ali je sposoban za drugi odgovarajući posao koji obavlja – SSS referent za praćenje proizvodnje, kao i poslove, koji ne iziskuju rad na visini i pored pokretnih strojeva, te tužitelj svrstan u II kategoriju invalidnosti, u skladu sa odredbom člana 27. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju («Službene novine FBiH» br. 29/98, 49/00 i 32/01). U skladu sa odredbama člana 73, 74 i 75. istog Zakona prvostepeni organ je priznao pravo tužiocu na raspoređivanje ili zaposlenje na drugom odgovarajućem poslu.

Međutim, iz spisa predmeta proizilazi da je tužilac van radnog odnosa od 1993.godine i da je na birou za zapošljavanje od 1996.godine.

Kako je tužitelju prestalo svojstvo osiguranika, to je tuženi pravilno odbio njegovu žalbu i izmijenio prvostepeno rješenje tako da ne može ostvarivati prava po osnovu promjenjene radne sposobnosti, u smislu odredbe člana 19. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, prema kojoj lica kojima je prestalo svojstvo osiguranika ne mogu ostvariti prava po osnovu promjenjene radne sposobnosti.

Navodi tužioca da tuženi nije mogao izmijeniti prvostepeno rješenje na njegovu štetu, te da su na taj način povrijeđene odredbe Zakona o upravnom postupku, nisu se mogli prihvatiti, jer je odredbom člana 241. stav 2. Zakona o upravnom postupku, izričito propisano da drugostepeni organ može povodom

žalbe izmijeniti prvostepeno rješenje na štetu žalioaca, ali samo iz nekog od razloga predviđenih u članu 260, 263. i 264. istog Zakona, odnosno iz razloga iz člana 260. stav 2. istog Zakona, kada je prvostepenim rješenjem, kojim je tužitelju priznato pravo na raspoređivanje ili zaposlenje na drugom odgovarajućem poslu, očigledno povrijeđen materijalni zakon od strane prvostepenog organa.

Na osnovu odredbe člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima valjalo je odlučiti kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1487/00 od 04.08.2005.g.)

32.

Član 162. stav 1. Zakona o upravnom postupku

Član 4. i 6. Zakona o priznavanju javnih isprava na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine

PRAVOSNAŽNI UPRAVNI AKT (RJEŠENJE) DONESEN OD STRANE NADLEŽNOG UPRAVNOG ORGANA DRUGOG ENTITETA PREDSTAVLJA JAVNU ISPRAVU U SMISLU ODREDABA FEDERALNOG ZAKONA O PRIZNAVANJU JAVNIH ISPRAVA NA TERITORIJI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

Pobijanom presudom odbijena je tužba tužitelja protiv osporenog rješenja iz razloga što je prvostepeni sud prihvatio u cijelosti pravno stanovište upravnih organa da rješenje SO-e K. broj:05/1-04-231-3/95 od 22.08.1995.godine, kojim mu je prema navodima tužitelja odobreno da privremeni poslovni objektat može zadržati kao stalni poslovno-ugostiteljski objektat, nema karakter javne isprave u smislu člana 4. u vezi člana 6. Zakona o priznavanju javnih isprava na teritoriji FBiH («Službene novine Federacije BiH», broj 4/98), pa je otuda izveden zaključak da sporni objektat ima nadalje status privremenog objekta, u pogledu koga su se stekli zakonski uslovi za njegovo uklanjanje bez prava na naknadu.

Ovaj sud nalazi da se kako pobijana presuda, tako i upravna rješenja temelje na pogrešno zauzetom pravnom stanovištu u pogledu karaktera upravnog akta kao javne isprave.

Iako u članu 4. citiranog Zakona, u kojem su navedene isprave koje se tretiraju javnim ispravama, nisu navedeni upravni akti kao javne isprave, po ocjeni ovog suda takvi akti predstavljaju javne isprave u smislu navedenog

zakona kao i Zakona o upravnom postupku. Članom 162. Zakona o upravnom postupku dat je pojam javne isprave i posebno je određena njena dokazna snaga. Zavisno od svoje sadržine, javne isprave imaju «potvrđujući» ili «određujući» karakter. Potvrđujuće isprave sadrže određeno tvrđenje o izvjesnom događaju ili svojstvu, pravnom odnosu ili stanju. Kako nemaju neposredno pravno dejstvo, spadaju u tzv. materijalne, a ne pravne akte. Pojavljuju se u obliku «uvjerenja», «potvrda», «certifikata», «diploma», «svjedočanstava» itd. Određujuće javne isprave sadrže izvjesnu odluku sa pravnim dejstvima, riječ je, dakle, o pojedinačnim pravnim aktima autoritativnog karaktera – «rješenjima», «zaključcima», «presudama». Prema tome, navedeno rješenje od 22.08.1995. godine predstavlja javnu ispravu u smislu člana 4. Zakona o priznavanju javnih isprava na teritoriji Federacije BiH i kao takva morala se cijeliti u postupku donošenja prvostepenog rješenja od 03.02.1999.godine obzirom da ima veliku dokaznu snagu i služi kao potpuni dokaz o onome zbog čega je izdata.

U spisima upravnog postupka nije priloženo rješenje SO-e Ključ od 22.08.1995. godine iako se u drugostepenom rješenju citira njegov broj i datum, pa ovaj sud zbog toga nije u mogućnosti ocijeniti da li je tim rješenjem legalizovan privremeni objekat u stalni poslovno-ugostiteljski objekat, što bi imalo za posljedicu da se njegovo uklanjanje zbog izvođenja radova od javnog interesa ne bi moglo izvršiti bez provođenja postupka eksproprijacije.

Stoga je u ponovnom postupku potrebno pribaviti navedeno rješenje, a polazeći od toga da to rješenje predstavlja javnu ispravu, ocijeniti da li ima zakonskog osnova za uklanjanje navedenog objekta mimo postupka eksproprijacije, vodeći računa o članu 6. navedenog Zakona prema kojem i javne isprave izdate od strane organa uprave sa teritorije Republike Srpske važe i u pravnom prometu na teritoriji Federacije.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-158/00 od 13.07.2005.g.)

33.

Članovi 2. stav 1. i 26. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima

NE MOŽE SE U UPRAVNOM SPORU ODBACITI TUŽBA TUŽITELJA PODNESENA PROTIV DRUGOSTEPENOG RJEŠENJA, KOJIM JE PO ŽALBI ZAINTERESOVANOG LICA PONIŠTENO PRVOSTEPENO RJEŠENJE, ZBOG NEDOSTATKA PROCESNO-PRAVNOG INTERESA ZA PODNOŠENJE TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Z. odbačena je tužba tužitelja izjavljena protiv rješenja tuženog, kojim je poništeno prvostepeno rješenje Službe za urbanizam stambene poslove, obnovu i razvoj Opštine T. od 20.08.1998.godine, a ovim rješenjem oglaseno ništavim rješenje ove službe od 21.06.1994.godine, na osnovu kojeg je G.N. privremeno koristio stan u potkrovlju zgrade u Simetrali I u T., te naloženo da ovaj stan oslobodi od lica i stvari i preda vlasniku stana Opštini T.

Tužba je odbačena na osnovu člana 26. stav 1. tačka 3. Zakona o upravnim sporovima iz razloga što tužitelju nedostaje procesno – pravni interes da pokreće upravni spor protiv rješenja drugostepenog organa – tuženog, kojim je po žalbi privremenog korisnika stana, kao zainteresiranog lica, poništeno u cjelosti prvostepeno rješenje, a kojim se ne dira u prava tužitelja ili u njegov neposredni lični interes zasnovan na zakonu u smislu odredbi člana 15. u vezi sa članom 2. Zakona o upravnim sporovima, te da će sva prava koja mu pripadaju ostvariti u ponovnom postupku pred prvostepenim organom, a koja situacija odgovara onoj u parničnom postupku, kada sud po žalbi ili vanrednom pravnom sredstvu rješenjem ukine odluku suda i predmet vraća nadležnom sudu na ponovno suđenje, sa ciljem da se donese zakonita odluka.

Ovakav stav prvostepenog suda je pogrešan.

Protiv rješenja tuženog organa od 28.12.1998.godine tužiteljica O. T. je tužbom pokrenula upravni spor i u tužbi navela da drugostepeno rješenje nije pravilno, jer je istim poništeno zakonito prvostepeno rješenje koje je doneseno na osnovu pravilno i potpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pravilne primjene materijalnog prava, detaljno navodeći u čemu vidi nepravilnost drugostepenog rješenja.

Prvostepeni sud umjesto da riješi tužbu u meritumu nalazi da ne postoje procesno-pravne pretpostavke za pokretanje upravnog spora i za meritorno rješavanje tužbe i osporenim rješenjem od 15.11.1999.godine tužbu odbacuje iz naprijed navedenih razloga. Razlozi koje je naveo prvostepeni sud su potpuno pogrešni i ne mogu se primijeniti prilikom rješavanja tužbe u upravnom sporu. Navedeni razlozi se odnose na situaciju kada se presudom donesenom u upravnom sporu osporeni upravni akt poništava i predmet vraća nadležnom organu uprave sa ciljem da zakonito riješi zahtjev stranke postavljen u upravnom postupku i u takvoj situaciji strankama nedostaje procesno pravni interes da žalbom kao redovnim pravnom sredstvom pobijaju navedenu presudu iz istih razloga zbog kojih se u sličnoj pravnoj situaciji u parničnom postupku rješenje suda kojim se po žalbi ili vanrednom pravnom sredstvu ukida odluka suda i predmet vraća nadležnom sudu na ponovno suđenje. Dakle, prvostepeni sud u osporenom rješenju daje razloge za odbacivanje tužbe, kao da se radi o žalbi na odluku prvostepenog suda kojom je osporeni akt poništen, što je potpuno pogrešno.

Kako prvostepeni sud nije riješio tužbu, nego je istu odbacio pozivom na odredbu člana 26. stav 1. tačka 3. ZUS-a, koju nije mogao primijeniti niti tužbu odbaciti, povrijedio je navedenu zakonsku odredbu.

Naime, prema odredbi člana 26. stav 1. tačka 3. ZUS-a sud će rješenjem odbaciti tužbu ako utvrdi da je očividno da se upravnim aktom koji se tužbom osporava ne dira u pravo tužitelja ili njegov neposredni osobni interes zasnovan na zakonu (član 15.), a prema odredbi člana 15. ZUS-a tužitelj u upravnom sporu može biti građanin, pravno lice i druga osoba iz člana 2. ovog zakona pod uslovima utvrđenim u toj odredbi, a to je ako smatra da joj je upravnim aktom povrijeđeno neko pravo ili neposredni lični interes zasnovan zakonu.

U konkretnom slučaju tužitelj Opština T. je vlasnik predmetnog stana i kao nosilac prava raspolaganja i davalac tog stana na korištenje je podnijela zahtjev za ispražnjenje tog stana od privremenog korisnika G.N. Na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog dana 07.11.1997.godine između GTP "Univerzal" DD T. i Opštine T. utvrđeno je da je Opština T. vlasnik stana u Simetrali I u T. – potkrovlje. Iz navedenog se vidi da Opština T. ima aktivnu stranačku legitimaciju da tužbom pokrene upravni spor, jer je osporenim rješenjem tuženog organa rješavano o njenom pravu. Dakle, upravni organ je rješavao o pravu tužitelja, pa se ne može zaključiti da se osporenim rješenjem ne dira u pravo i neposredni lični interes tužitelja zasnovan na zakonu. U takvom slučaju prvostepeni sud je bio dužan da raspravi stvar meritorno, a ne da rješenjem odbaci tužbu zbog nepostupanja procesno pravnog interesa, bez obzira na to da li je tužba osnovana.

Zbog navedenih propusta rješenje prvostepenog suda nije zakonito pa je uvažanjem žalbe isto ukinuto na osnovu odredbe člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima.

U ponovnom postupku prvostepeni će sud imajući u vidu primjedbe ovog suda meritorno odlučiti o tužiteljevoj tužbi.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: UŽ-66/00 od 9.12.2004.g.)

34.

Članovi 9. i 4. Zakona o upravnim sporovima

AKT NADLEŽNOG ORGANA KOJIM SU IMENOVANI ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA U PRAVNOM LICU NE PREDSTAVLJA UPRAVNI AKT, PA SE PROTIV TAKVOG AKTA NE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz dostavljenog spisa predmeta proizilazi da je tužitelj dana 29.10.1999. godine podnio Općinskom sudu u L. tužbu protiv tuženog Kantonalnog ministarstva gospodarstva u L. u kojoj je istakao tužbeni zahtjev da se utvrdi da je rješenje tog ministarstva broj 05-30-152/99 od 20.09.1999. godine ništavo, da ne proizvodi pravni učinak, te tražio da se tuženi obaveže na naknadu troškova parničnog postupka u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Općinski sud u L. svojim aktom broj US-14/99 od 18.01.2000. godine dostavio je spis Kantonalnom sudu u L. "kao stvarno i mjesno nadležnom sudu", a ovaj sud, nalazeći da je tužitelj navedenom tužbom od 29.10.1999. godine pokrenuo upravni spor, pobijanom presudom je odbio tužbu tužitelja.

Prema odredbama člana 9. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br.2/98 i 8/00) upravni spor se može voditi samo protiv upravnog akta, a upravni akt, u smislu ovog zakona, jeste akt kojim nadležni organ iz člana 4. istoga zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Akt tuženog broj 05-30-152/99 od 20.09.1999. godine o imenovanju članova Upravnog odbora "LIVNOTRANS" d.o.o., iako je dat u formi rješenja i donio ga je organ uprave (na osnovu člana 6. i 8. Uredbe o određivanju vlasnika i upravljanju društvenim kapitalom u preduzećima i drugim pravnim osobama ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 8/98) nije upravni akt, jer istim nije rješavano o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Naime, imenovanje članova upravnog odbora preduzeća u svim slučajevima vrše organi koji su propisima ovlašćeni da ih imenuju rukovodeći se načelom cjelishodnosti, neovisno o kakvim preduzećima se radi, pa ti akti o imenovanjima (odluke, rješenja ili slično) nisu upravni akti u smislu citiranih odredbi Zakona o upravnim sporovima, jer se ne radi o upravnoj stvari, kao jednog od bitnih sadržajnih elemenata upravnog akta, pa se protiv takvih akata ne može voditi upravni spor.

Imajući u vidu sve izneseno, prvostepeni sud nije mogao u upravnom sporu odlučivati o tužbi tužitelja, a što tužitelj osnovano navodi u žalbi, pa je shodnom primjenom člana 43. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, valjalo ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti Općinskom sudu u L. na rješavanje.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-229/00 od 28.02.2005.g.)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

- obaveza unakrsnog ispitivanja 7
- odluka o obavezi plaćanja troškova krivičnog postupka 10

Dopustivost žalbe

- sporazum o priznanju krivnje 9
- nedopuštenost dijela žalbe 6

Nedolazak branitelja na glavni pretres

- mogućnost kažnjavanja 8

Nužna odbrana

- tzv. anticipirana nužna odbrana 1

Prijevara u službi

- konzumacija radnji 3

Pritvor

- zapriječena kazna kao objektivna i nepromjenjiva kategorija 4
- prestanak razloga za pritvor 5

Učestvovanje u tuči

- forma jedinstvenog događaja 2

GRADANSKO PRAVO

Advokatska tarifa

- član 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi nema retroaktivno dejstvo 13

Decertifikacija policajaca

- nemogućnost vođenja radnog spora 23

Kamata na naknadu neimovinske štete

- teče od tužbe 18

Nepostojeći pravni akt

- odluka davaoca stana o poništenju pravosnažnog rješenja o dodjeli stana na korištenje 19

Nesavladive prepreke

- za traženje ispunjenja obaveze sudskim putem 17

Određivanje nosioca stanarskog prava po članu 20. ZSO

- nemogućnost kad je stan otkupljen 22

Priznanje strane sudske odluke

- može i kad je strana odluka rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave ako sadrži obavezu namirenja potraživanja 14

Procesna legitimacija

- poslodavca u sporu za naknadu plaće za vrijeme čekanja posla 24

Revizija

- dozvoljenost protiv rješenja 12
- nedozvoljenost zbog neoznačavanja vrijednosti spora 11

Rok za ispražnjenje stana po odredbi člana 30. stav 7. ZSO 21

Sudski registar

- ispunjenje materijalnih uslova za upis 16

Troškovi krivičnog postupka i paušal

- izvršni postupak se pokreće samo dostavom presude sa potvrdom izvršnosti 15

Ugovor o korištenju stana

- bez rješenja o dodjeli stana je ništav 21
- i usmen proizvodi pravno dejstvo ako je zasnovan na rješeju o dodjeli na korištenje i izvršavan u cijelosti 19

Vojni stan

- pravo na otkup 20

UPRAVNO PRAVO

Komunalne takse

- pravna i fizička lica su u zakonskoj obavezi da plaćaju komunalnu taksu samo za istaknutu firmu 25

Oružane snage

- vojno lice koje je u određenom vremenskom periodu samostalno napustilo vojnu jedinicu, za taj period nema status pripadnika oružanih snaga RBiH 26

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- zastara ostvarene a neisplaćene penzije za određeni mjesec teče od dana kada ta penzija dopijeva za isplatu i bude isplaćena 27
- primjena sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja 28
- ocjenu zdravstvene sposobnosti vojnog osiguranika vrše vojnoljekarske komisije 29

Porez na promet proizvoda i usluga

- opština je poreski obveznik poreza na promet usluga po osnovu izdavanja u zakup poslovnog prostora na kojem ima pravo upravljanja 30

Upravni postupak

- u postupku po žalbi drugostepeni organ može odlučiti na štetu tužioca pod uslovima propisanim zakonom 31
- pravosnažno rješenje nadležnog upravnog organa Republike Srpske ima dokaznu snagu javne isprave u postupku ostvarivanja određenog prava na području Federacije 32

Upravni spor

- tužba podnesena protiv drugostepenog rješenja kojim je po žalbi poništeno prvostepeno rješenje, ne može se odbaciti zbog nepostojanja pravnog interesa tužioca 33

- Akt o imenovanju upravnog odbora u pravnom licu ne predstavlja upravni akt, pa se protiv njega ne može podnijeti tužba u upravnom sporu 34

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04 i 69/04);
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, br.35/03, 37/03, 56/03, 78/04 i 28/05).

GRADANSKO PRAVO

- Ustav Federacije Bosne i Hercegovine (Sl. novine FBiH br. 1/94)
- Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini
- Sporazum između Vlada Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskom i kaznenim stvarima (Dodatak Službenom listu RBiH, Međunarodni ugovori, godina I, broj 1. iz 1996. godine)
- Zakon o parničnom postupku, predhodni (Sl. novine FBiH br. 42/98)
- Zakon o parničnom postupku, važeći (Sl. novine FBiH br. 53/03)
- Zakon o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar (Sl. novine FBiH, br. 4/00 do 50/03)
- Zakon o stambenim odnosima (Sl. list SRBiH br. 14/84 do 36/89 i Sl. novine FBiH, br. 11/98 do 19/99)
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Sl. novine FBiH br. 27/97 do 54/04)
- Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list SFRJ br. 29/78, 39/85, 57/99, Sl. list RBiH br. 2/92, 13/93, 13/94 i Sl. novine FBiH br. 29/03)
- Zakon o advokaturi Federacije BiH (Sl. novine FBiH br. 40/02 i 18/05)
- Zakon o lijekovima (Sl. novine FBiH br. 51/01)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (Sl. novine FBiH br. 11/98 i 29/03)
- Zakon o izvršnom postupku raniji (Sl. list SFRJ br. 20/78 do 35/91 i Sl. list RBiH br. 2/92, 16/92 i 13/94)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju (Sl. novine FBiH br. 29/98 i 49/00)

UPRAVNO PRAVO

PROPISI BIVŠE SFRJ

- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika ("Službeni list SFRJ", br. 7/85, 74/87 i 20/89)

REPUBLIČKI PROPISI (R BiH)

- Zakon o oružanim snagama RBiH ("Službeni list RBiH", br. 4/92 do 13/94)
- Zakon o službi u Armiji RBiH ("Službeni list RBiH", br. 11/92 i 8/93)
- Zakon o vojnoj službi ("Službeni list RBiH", br. 11/92 do 4/95)

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 8/00)
- Zakon o priznavanju javnih isprava na teritoriji FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 4/98)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00 i 32/01)
- Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/95 do 22/01 – prečišćeni tekst br. 49/02)
- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", br. 4/97 i 27/97)
- Sporazum o međusobnim pravima i obavezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službene novine Federacije BiH", br. 24/00)

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o komunalnim taksama ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 6/97, 11/97 i 15/98)